

**КОНСОЛИДИРАН ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТЕЊЕТО
ЗА 2022 ГОДИНА
СО ПРОГРАМА ЗА РАЗВОЈ И ДЕЛОВЕН ПОТФАТ**

Скопје, Мај 2023 година

Содржина	Страна
Макроекономски движења	1-2
Банкарски сектор на Република Северна Македонија	2-3
Податоци за среден курс	3
Основни показатели за групата 2021	4
Број на вработени и квалификациона структура	4-9
Анализа на Билансот на Состојба	9-15
Анализа на Билансот на Успех	16-18
Политика на управување со ризикот	19-23
Информатичка технологија	24-26
Маркетинг активности	26-29
Контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите, спречување перење пари и финансирање тероризам	29-30
Дирекција за внатрешна ревизија	30-31
Дирекција за внатрешна контрола	31
Финансиски план на банката	32-33
Деловен потфат на Банката	33
Примања на членовите на Надзорниот одбор	33
Надомест на извршните директори	33
Извештај за корпоративно управување на Халкбанк АД Скопје	33-51

1. Економско опкружување

Макроекономски движења во Република Северна Македонија

Во 2022 год. глобалната економија со различна динамика во земјите почна да закрепнува од последиците предизвикани од пандемијата на вирусот COVID-19, но од друга страна глобалната неизвесност се зголеми како резултат на воениот конфликт помеѓу Русија и Украина. Воведувањето на санкции кон Русија неповолно влијаеше врз синцирите на снабдување и трговија, финасиските пазари, светските цени на примарните енергетски и неенергетски производи.

Очекувањата дека воениот конфликт ќе се реши за краток временски период резултираа негативно, односно ефектите влијааа врз забавениот раст на глобалната економија, проследено со висока инфлација и затегната монетарна политика. Имено неизвесноста и ризици како за светската така и за домашната економија и понатаму се нагласени, а конфликтот продолжува да е еден од главните фактори на нарушување особено на пазарите на енергија и прехранбените производи.

Од аспект на монетарната политика, Народната банка на Република Северна Македонија (НБРСМ) како сите други централни банки будно ја следеше ситуацијата и реагираше со соодветни мерки за намалување на негативните ефекти од новонастанатата ситуација. На почетокот од 2022 год. Народна банка не ја промени поставеноста на монетарната политика и ја задржа основната каматната стапка на историски најниско ниво, но имајќи ги во предвид нагорните движења на инфлацијата, основната каматна стапка во неколку наврати беше зголемена, започнувајќи од април 2022 год. кога од 1,25% се искачи на 1,50%. Во декември 2022 основната каматна стапка се искачи на нивото од 4,75%. Донесувањето на одлука за промена на стапките на задолжителна резерва од страна на Народна банка се очекува да резултира со понуда на поповолни каматни стапки од страна на банките за сите категории на депозити во домашна валута со што ќе се стимулира штедењето во денари.

Бидејќи стапките на ЕУРИБОР се засноваат на договори помеѓу многу европски банки, нивото на стапките на прво место се одредува според понудата и побарувачката. Сепак, постојат некои надворешни фактори, како што се економскиот раст и инфлацијата кои влијаат и на нивото на стапките. Шест месечниот ЕУРИБОР за прв пат од ноември 2015 година се врати во „позитивно“ на 6 јуни. Највисоките вредности на оваа каматна стапка беа постигнати во текот на 2008 година. На 9 октомври 2008 година, вредноста на 6-месечниот ЕУРИБОР изнесуваше 5,448%. Доколку се зголеми референтната каматна стапка, ќе се зголеми и цената на кредитите врзани за оваа каматна стапка и обратно.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
БДП во % (реален раст) ***	-0,5%	2,9%	3,6%	3,9%	2,8%	1,1%	2,9%	3,9%	-4,7%	3,9%	2,1%
БДП / број на жители (евра) **	3.680	3.948	4.141	4.364	4.650	4.828	5.159	5.382	5.103	5.611	6.204
Индустриско производство (период/период) ***	-2,8%	3,2%	4,8%	4,9%	3,4%	0,2%	5,4%	3,7%	-9,6%	1,4%	-1,3%
Буџетски дефицит (мил евра) **	-288	-313	-360	-315	-261	-275	-188	-222	-873	-629	-93
Девизни резерви (мил евра) **	2.193	1.993	2.437	2.262	2.613	2.336	2.867	3.263	3.360	3.643	3.863
Стапка на невработеност ***	31,0%	29,0%	28,0%	26,1%	23,7%	22,4%	20,7%	17,3%	16,4%	15,7%	14,4%
Инфлација ***	3,3%	2,8%	-0,3%	-0,3%	-0,2%	1,4%	1,5%	0,8%	1,2%	3,2%	14,2%
Каматна стапка на благајнички записи *	3,73%	3,25%	3,25%	3,25%	3,75%	3,25%	2,50%	2,25%	1,50%	1,25%	4,75%

Извори на податоци:

* Народна Банка на РСМ

** Министерство за финансии

*** Државен завод за статистика

¹ Податок со четврти квартал од 2022 година

Зголемувањето на цените на храната, струјата, нафтата и нафтените деривати влијае врз нагорниот раст на годишната инфлација, што несомнено се одразува врз куповната моќ на населението, а во исто време секторот претпријатија не останува имун на последиците од високи цени. Просечната годишна **инфлација** во 2022 год. изнесува 14,2%. Иако поизразени надолни корекции беа присутни на цените на основните прехранбени производи на светските берзи, нагорните притисоци од цените на електричната енергија (енергетиката) го забавуваат преносот на овие движења на цените на храната на домашниот пазар, кои продолжуваат да расте.

Бруто домашен производ (БДП). Во однос на домашната активност во третиот квартал од годината до израз дојдоа неповолните ефекти од енергетската криза и растот на трошоците врз одредени сектори во економијата, што доведе до бавен економски раст и стапка на раст на бруто домашниот производ од 2,1% во 2022 год.

Индекс на индустриското производство. Според податоците на Државниот завод за статистика, индексот на индустриско производство во декември 2022 год. во однос на декември 2021 година изнесува 98,7. Секторот рударство и вадење на камен во декември 2022 во однос на декември 2021 год. бележи пад од 2,3%, секторот преработувачка индустрија пад од 2,3%, а во секторот снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација остварен е раст од 11,6%.

Надворешно – трговска размена. Податоците за надворешно-трговската размена укажуваат на проширување на дефицитот во последниот квартал од 2022 год. во однос на истиот период од минатата година, при повисок апсолутен раст на увозот од извозот. Дефицитот во размената на стоки со странство во четвртиот квартал од 2022 покажа раст од 13,7% на годишна основа, а вкупната надворешно-трговска размена е повисока за 18,2% во однос на истиот период од претходната година под влијание на растот на двете компоненти.

2. Банкарски сектор на Република Северна Македонија

Закрепнувајќи од кризата предизвикана од пандемијата на вирусот COVID-19 домашната економија и банкарскиот сектор се соочија со нови предизвици кои произлегоа како резултат на воениот конфликт помеѓу Русија и Украина, како и на инфлациските притисоци и енергетската криза. Подготвеноста на банкарскиот сектор во Република Северна Македонија се рефлектираше со способноста за управување со ризици во овие специфични услови, но од друга страна текот на неизвесноста од завршување на горенаведените предизвици води кон претпазливо следење на состојбата во банкарскиот сектор. Народната банка во текот на годината продолжи со постепено нормализирање на монетарната политика за одржување на среднорочната ценовна стабилност, а исто така беше воведена и мерка од макропрudentната политика за јакнење на отпорноста на банкарскиот сектор и одржување на финансиската стабилноста.

Заклучно со 31.12.2022 год. банкарскиот сектор во Република Северна Македонија го сочинуваат 13 банки и во однос на 31.12.2021 год. оваа бројка не бележи промена. Согласно класификацијата на НБРСМ во групата на големи и мали банки учествуваат по пет банки, а групата на средни банки ја сочинуваат три банки. Вкупната актива на банкарскиот сектор заклучно со 31.12.2022 година забележа раст во однос на 31.12.2021 год. Петте најголеми банки учествуваат со 81,5% во вкупната актива на банкарскиот сектор, во споредба со 31.12.2021 год. кога учеството изнесувало 81,0%. Споредбено со 31.12.2021 год. нема промени во однос на бројот на штедилници (две штедилници).

Почетокот на воениот конфликт помеѓу Русија и Украина, енергетската криза и инфлациските притисоци не предизвикаа големи негативни влијанија врз кредитниот ризик, односно застапеноста на нефункционалните кредити во вкупното портфолио не е висока и забележува пад во споредба со периодот предизвикан од вирусот COVID-19. Учеството на нефункционалните кредити во вкупните кредити (кредити кон нефинансиски субјекти) во четвртиот квартал од 2022 год. изнесува 2,9% и забележува пад од 0,3 п.п. споредбено со 31.12.2021 год.

Во четвртиот квартал од 2022 година денарската ликвидност на банките забележа намалување, што најмногу произлегува од промената на монетарните инструменти, додека пак промената на автономните фактори придонесува за креирање на ликвидност.

Солвентноста на банкарскиот сектор во третиот квартал од 2022 год. забележа подобрување, што е резултат на новите емисии на капитални инструменти кај неколку банки при забавен квартален раст на активата на пондерирана според ризиците. Стапката на адекватност на капитал заклучно со

31.12.2022 год. изнесува 17,7% и има достигнато највисоко ниво во последните десет години, а во однос на 31.12.2021 год. адекватноста на капиталот е зголемена за 0,4 п.п.

Вкупната актива на банкарскиот сектор во текот на целата година покажа раст и заклучно со 31.12.2022 год. изнесува 684.255 милиони денари. Во споредба со 31.12.2021 забележан е раст, кога вкупната актива изнесувала 638.666 милиони денари.

Кредитирањето на секторот на домаќинства заклучно со 31.12.2022 год. во однос на 31.12.2021 год. оствари раст од 8,0%, додека пак кредитирањето на корпоративен сектор бележи раст од 12,0%.

Банкарскиот сектор во заклучно со 2022 год. оствари пораст од 5,6% на вкупните депозити споредбено со 31.12.2021 год. Кај сегментот население остварен е раст од 6,5%, додека пак кај корпоративните клиенти остварено е зголемување од 4,0%.

Банкарскиот сектор во Република Северна Македонија во 2022 година забележа пораст на добивката која изнесува 9,7 милијарди денари, а во однос на 31.12.2021 год. зголемувањето на добивката изнесува 525 милиони денари.

Показателот ROAA (стапка на поврат на просечната актива) заклучно со 31.12.2022 год. изнесува 1,5% и во однос на 31.12.2021 год. не забележува помена. Показателот ROAE (стапка на поврат на просечниот капитал) заклучно со 31.12.2022 год. изнесува 12,2% и во однос на 31.12.2021 год. е намален за 0,7 п.п.

Заклучно со 31.12.2022 год каматната маргина е позитивна и изнесува 2,7% и е зголемена за 0,1 п.п во однос на 31.12.2022 год.

Во текот на 2022 год. Народна банка во неколку наврати ја зголеми основната каматна стапка-каматна стапка на благајнички записи започнувајќи во април кога од историски најниското ниво од 1,25% ја зголеми на 1,50%. Во текот на четвртиот квартал од 2022 год. каматната стапка беше зголемена три пати за вкупно 1,75 п.п., достигнувајќи 4,75% во декември 2022 год. Во 2022 год. просечната активна каматна стапка се намали за 0,18 п.п и изнесува 4,34%, додека пак просечната пасивна каматна стапка се намали за 0,12 п.п. и изнесува 0,71%.

<i>Во милиони евра</i>	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Вкупни средства на банкарски сектор	5.783	6.007	6.511	6.878	7.233	7.513	8.187	8.945	9.490	10.363	11.127
Годишна промена	7,4%	3,9%	8,4%	5,6%	5,2%	3,9%	9,0%	9,3%	6,1%	9,2%	7,4%
Вкупно кредити на банкарски сектор	3.516	3.741	4.115	4.506	4.570	4.839	5.205	5.524	5.730	6.225	6.871
Годишна промена	6,8%	6,4%	10,0%	9,5%	1,4%	5,9%	7,6%	6,1%	3,7%	8,6%	10,4%
Вкупно депозити на клиенти на банкарски сектор	3.990	4.215	4.668	4.979	5.250	5.518	6.038	6.596	6.984	7.608	8.033
Годишна промена	4,8%	5,6%	10,7%	6,7%	5,4%	5,1%	9,4%	9,2%	5,9%	8,9%	5,6%
Капитал на банкарски сектор	641	677	704	745	768	814	884	981	1.105	1.197	1.372
Годишна промена	7,7%	5,6%	4,0%	5,8%	3,1%	6,0%	8,6%	11,0%	12,6%	8,3%	14,6%
Нето добивка на банкарски сектор	24	38	51	75	103	107	136	109	118	148	157
Годишна промена	26,3%	58,3%	34,2%	47,1%	37,3%	3,9%	27,1%	-19,9%	8,3%	25,8%	6,1%

3. Податоци за средниот курс на позначајните валути

Средниот курс на валутите во периодот од 2014 до 2022 година е следниот:

Валута	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
УСД	57,6535	54,3736	50,2353	54,9518	53,6887	51,2722	58,3258	56,3744	50,5604
ЕУР	61,4932	61,6270	61,6940	61,4856	61,4950	61,4907	61,4812	61,5947	61,4814
ЦХФ	62,4487	59,4683	56,8242	56,5593	54,7742	52,5472	57,2504	56,9583	51,1152
ГБП	69,3350	73,4267	68,3136	72,1577	68,1234	69,3087	71,8071	83,4617	78,5906

4. Основни показатели за Групата 2022

- Зголемување на вкупните средства од 14,9%;
- Зголемување на нето кредитите од 14,5%;
- Одржување на стапката на нефункционални кредити од 1,5% во 2022 и 1,7% во 2021 година;
- Стапката на нето кредити во однос на вкупни депозити на крајот од 2022 изнесува 88,7%;
- Зголемување на депозитите на клиентите од 14,6%;
- Зголемување на депозитите на населението од 21,3%;
- Зголемување на депозитите на правните лица и останати депозити за 0,8%;
- Зголемување на бројот на трансакции во платниот промет со странство за 14,7%;
- Зголемување на бројот на трансакции во платниот промет во земјата за 19,4%;
- Бројот на вработени на крајот од 2022 година изнесува 861;
- Остварен е позитивен финансиски резултат по оданочување во износ од 540.703 илјади денари, односно 8,8 милиони евра, што претставува зголемување од 35,8% во однос на 2022 година.

5. Број на вработени и квалификациона структура

На 31.12.2022 година Банката има 714 пријавени вработени во Р.С. Македонија. Квалификационата структура на вработените во Банката е следната.

	Д-р на науки	Магистри	ВСО	ВШО	ССО	Вкупно
Скопје	2	87	391	2	37	519
Битола	-	3	10	-	1	14
Прилеп	-	2	10	-	-	12
Струмица	-	1	13	-	-	14
Неготино	-	2	5	-	1	8
Гевгелија	-	1	7	-	2	10
Св. Николе	-	-	8	-	-	8
Ресен	-	1	4	-	-	5
Куманово	-	-	14	-	-	14
Гостивар	-	4	8	-	-	12
Тетово	-	3	16	-	-	19
Дебар	-	-	7	-	-	7
Охрид	-	1	9	-	-	10
Струга	-	-	10	-	1	11
Штип	-	3	8	-	1	12
Кавадарци	-	-	6	-	1	7
Кичево	-	-	9	-	-	9
Велес	-	2	5	-	1	8
Кочани	-	1	8	-	-	9
Радовиш	-	1	5	-	-	6
Вкупно	2	112	553	2	45	714

На 31.12.2022 година ХАЛК ОСИГУРУВАЊЕ има 147 пријавени вработени во Р.С.Македонија. Квалификационата структура на вработените во Друштвото е следната.

	Д-р на науки	Магистри	ВСО	ВШО	ССО	Основно образование	Вкупно
Скопје		12	59		10		81
Битола					2		2
Валандово					1		1
Прилеп			2		1		3
Струмица			1	1	1		3
Неготино			2		1		3
Гевгелија			3	1			4
Ресен			1		1		2
Куманово					2	1	3
Гостивар			4		1		5
Тетово			1		2		3
Дебар			1				1
Охрид			6		2		8
Струга			1		1	1	3
Штип			1		4		5
Кавадарци			3	1			4
Велес			1		4		5
Кочани					4		4
Кичево			2				2
Кратово					1		1
Делчево			1				1
Крива Паланка			1		2		3
Вкупно	0	12	90	3	40	2	147

Обуки за вработените

Согласно Имплементацијата на Планот во 2022 година и усвоената стратегија за работа во оваа година, Банката во периодот јануари - декември 2022 година реализираше активности за подобрување на работењето, преку организација на следните внатрешни обуки со интерни и екстерни обучувачи и тоа:

- Воведна обука за нововработени – наменета за сите нововработени во Банката (во склоп на обуката спаѓаат: обука за спречување перење пари и финансирање тероризам, информациска сигурност, вовед во ИТ околина, обуки во делот на операции и платен промет во земјата и странство, маркетинг (корпоративни клиенти, МСП, население), управување со депозити, платежни картички, кредитирање, финансиско планирање и известување, управување со перформанси, односи со јавност, човечки ресурси, управување со квалитет, управување со ризици, управување со средства, ликвидност и тргување, меѓународно банкарство и финансиски институции, функционирање на филијала;
- Обука во делот на осигурување за нова група на лиценцирани застапници во осигурување во организација на Агенцијата за супервизија на осигурување - АСО;
- Обука од Халк Осигурување за вработени за стекнување со лиценци за агенти во осигурување;
- Обука за Управување со време;
- Обука за гаранциски фондови од Развојна Банка на Република Северна Македонија;
- Обука за основен и напреден Excel;
- Обука во делот на платен промет во земјата, поддршка на шалтерско работење, управување со готовина, управување со депозити, усогласеност со прописи и спречување перење пари и финансирање тероризам, платен промет со странство и заштита на лични податоци за Референти за банкарски операции;
- Обука за нов начин на најава на е-банкарство за правни лица;

- Обука за Соработници за работа со клиенти за население;
- Обука за Системот за управување со документи (DMS);
- Обука за обучувачи;
- Обука за нови лиценцирани застапници во осигурување од Халк Осигурување и Триглав Осигурување;
- Обука за (Мис) Комуникација;
- Обука за управување со незгодни клиенти за Референти за Хелп деск 24/7;
- Обука за Power-BI – Data Masters;
- Обука за отварање сметки и други услуги преку Пошта;
- Обука за Етички вредност и корпоративна култура за Директори и Заменици Директори на Дирекции и Раководители на Одделенија;
- Обука за заштита на лични податоци и почитување банкарска тајна, информациска сигурност и спречување перење пари и финансирање тероризам за сите вработени во Банката;
- Обука за ракување и опслужување банкомати;

Со цел усовршување на стекнатите работни квалификации и вештини, вработените од Банката учествуваа и на надворешни обуки, конференции, работилници, советувања и семинари и тоа:

- Обука - 20761: Querying Data with Transact-SQL
- Обука - VMware vSphere: Install, Configure, Manage [V7];
- Обука - Course DA-100T00-A: Analyzing Data with Power BI - Learn | Microsoft Docs;
- Обука - Implementing and Administering Cisco Solutions (CCNA);
- Обука - Course DA-100T00-A: Analyzing Data with Power BI;
- Обука - ITIL® V4 Foundation;
- Обука - Scrum Master Certified;
- Обука - Course 20767-C: Implementing a SQL Data Warehouse / Course DA-100T00-A: Analyzing Data with Power BI - Learn;
- Обука - Python 2;
- Обука - 20762: Developing SQL Databases;
- Обука - AZ-104: Microsoft Azure Administrator;
- Конференција - Cyber Security in Banks;
- Четврта национална вежба за координација и комуникација при одговор на инциденти за компјутерска безбедност;
- Конференција - 6th CISO Congress;
- Конференција - Cyber Security Days Adriatic;
- Семинар - Digital Transformation and Fintech;
- Семинар - Internal Audit and the Implementation of COSO - Session 2;
- Семинар - ESG регулатива за банкарскиот сектор во ЕУ;
- Семинар - Cyber Security;
- Обука - Training for whistleblowing and inspections;
- Обука – The evolution of IPFF and International Standards – Enable the profession for the future;
- Конференција за интерни ревизори;
- Вебинар - Non-performing Loan Management;
- Вебинар - MasterClass: Credit Rating Models;
- Конференција - Banking CEE Expo 2022;
- Конференција - RiskMinds conference;
- Обука - Trening - Pregovori u naplati potraživanja;
- Работилница - Препознај го својот Auditee;
- Обука - ESG во Ревизорскиот Универзум;
- Обука - "Conflict Resolution";
- Конференција – Годишна конференција за внатрешни ревизори;
- Онлајн обуки во врска со Зелениот климатски фонд;
- Обука - "Интензивент подготвителен курс за Сертифициран Проектен Менаџер";
- Конференција - Global HR Trends Summit, Lisbon 3;
- Работилница - CISCO Security Workshop;
- Annual Visa South Eastern Europe Business Forum 2022;
- Годишна регионална конференција за безбедност (Adria security summit);
- Вебинар – Како да откриете злонамерни вработени во вашата компанија;
- Конференција – Е-трговија;
- Обука - Продажба, Преговарање и Тим Менаџмент за 2023;

- Семинар-Selling financial services and managing client relationships;
- Конференција – VISA Бизнис Форум 2022;
- Конференција на Здружение на правници;
- Обука – Risk Management, Liquidity Risk;
- Обука – Risk Management, Market Risk for Banks;
- Обука – Risk Management – Regulation for Banks (BASEL);
- Webit Global Impact Forum 2022;
- Конференција – Euromoney;
- Собрание на АЦИ;
- Обука - Инвестиционо советување;
- Вебинар за фотоволтаици;
- Конференција – Асоцијација на независни проценувачи;
- Конференција – Македонска берза;
- Обука - Сите чекори до фотонапонска централа;
- Обука – Задолжителни известувања до инспекторторатот за труд како обврска на работодавачот;
- Weekend media festival;
- Обука – Задолжителни постапки и чекори до фотонапонска електрана;
- Конференција - 13th Global BANKING INNOVATION Forum & EXPO;
- Задолжителни обуки за континуирано професионално усовршување во делот на внатрешна ревизија, финансии и сметководство;
- Обука за прва помош;
- Обука за здравје и безбедност;
- Обука за противпожарна заштита;
- Курсеви за изучување на турскиот јазик.

Согласно Имплементацијата на Планот во 2022 година и усвоената стратегија за работа во оваа година, Халк Осигурување во периодот јануари - декември 2022 година реализираше активности за подобрување на работењето, односно беше учествувано на повеќе надворешни обуки и тоа:

Обуки на вработени од област финансии, ревизија и корпоративно управување:

- 28-29.01.2022 онлајн - Задолжителна обука за КПУ преку МСФ консалтинг (за овластени сметководители);
- 01.2022 - Напредни пивот табели и графикони во Ексел;
- 02.2022 - Напредни Ексел функции за анализа на податоците;
- 05.02.2022 - Задолжителна обука за КПУ преку МСФ консалтинг (за овластени сметководители);
- 03.2022 - Напредни Ексел функции за статистичка анализа;
- 05.2022 - Континуирано професионално усовршување;
- 06.2022 - Напредни ексел функции за анализа на податоци;
- 02.2022 - онлајн советување во рамки на континуирано професионално усовршување на овластени сметководители одржано во организација на МСФИ консалтинг;

- 11.2022 - онлајн советување во рамки на континуирано професионално усовршување на овластени сметководители одржано во организација на МСФИ консалтинг;
- 10.2022 - онлајн советување во рамки на континуирано професионално усовршување на овластени сметководители одржано во организација на МСФИ консалтинг;
- 02.2022 - Карактеристики на менаџерски договор, конкурентска клаузула, конкурентска забрана, деловна тајна и предизвици при нивното спроведување во вонредни околности и работа од дома, откажување на договорот за вработување, парична казна наместо отказ при спроведување дисциплинска постапка;
- 09.2022 – Спроведување на систем на интерни контроли и нивна оценка;
- 11.2022 - Основи на employee advocacy;
- 01.2022 - Обука за безбедност при работа;
- 02.2022 - интерна онлајн обука на тема: Заштита на лични податоци;
- 06.2022 - онлајн настани за Континуирано професионално усовршување (КПУ) за овластени ревизори;
- 06.2022 – Обука за корпоративно управување и усогласување со прописи;
- 10.2022 11.2022 - онлајн настани за Континуирано професионално усовршување (КПУ) за овластени ревизори, согласно Програмата за КПУ за 2021 година;
- 11.2022 - Законски предвиден рок за задолжително изготвување на план и листа на архивски знаци со нивни рокови на чување и негово поднесување до Државен архив на Република Северна Македонија за тековна 2022 година“.
- 12.2022 – Обука за подигнување на свеста за безбедност на ИТ систем
- 03.2022 – Обука за зголемување на нивото на свесност кај вработените за безбедноста на информацискиот систем
- 02.2022 - Менаџмент со човечки ресурси и управување;

Обуки на вработени по подружници:

- Анализа на реализација на ПЛАН за 2023 по Подружници/Агенти;
- Обука за нови продукти/ Продажба /Доброволно приватно здравствено осигурување;

Обуки на вработени во област за надомест на штети:

- 01.04.2022 - Обука во областа на штети;
- 01.01.2022 – Конференции за штети
- 01.04.2022 – Обука во областа на нематеријални и материјални штети и нивно регулирање;
- 01.01.2022 – Законска регулатива и обработка на штети;
- 31.03.2022 – Обука во областа на ликвидација и обработка на штети по различни основи;
- 01.09.2022 – Обука во делот на ликвидација и обработка на штети
- 30.11.2022 – Обука за пријава и администрирање;
- 01.01.2022 – Системска и компјутерска обука за примена и администрација;
- 01.01.2022 – Обука во делот на областа на проценка и осигурителни измами;
- 03.2022 – Обука за обработка и администрирање на штети;
- 04.2022 – Обука за регулатива и регресни побарувања;
- 06.2022 - Обука за администрирање на пријава на штети и обука за заштита на лични податоци;

- 11.2022 – Обука на вработените кои работат во делот на евиденција, обработка, исплата на штети и контрола на штети;

Обуки на вработени во ИТ

- Компјутер менаџмент Windows 10 Modern Desktop Associate MD-100 – Windows 10
- 50+ часови Курс за Python со сертификат развој на веб апликации програмски јазик
- 56+ часови Сертификат за CISCO CCNA 200-301 Обезбедување на мобилни уреди и оперативни системи
- 110+ часови Обезбедување на мобилни уреди и оперативни системи
- Programming Foundations: Databases
- Database Development, SQLite, Databases, SQL
- React - The Complete Guide (incl. Hooks, React Router, Redux)
- DP-080: Querying Data with Microsoft Transact-SQL

6. АНАЛИЗА НА БИЛАНСОТ НА СОСТОЈБА

Вкупната актива на Групата на 31 декември 2022 година изнесува 83.943.895 илјади денари или 1.365 милиони евра (во 2021: изнесува 73.088.602 илјади денари, односно 1.186 милиони евра).

Зголемувањето на Вкупната актива на годишно ниво изнесува 14,9%, (нето зголемување од 10.855.293 илјади денари или 176,5 милиони Евра во споредба со истиот датум 2021 година).

Структурата на Билансот на Состојба на 31.12.2022 година е како што следи:

Средства	Учество	Извори на средства	Учество
Кредити и побарувања на клиенти	67,4%	Депозити на клиенти	67,7%
Парични средства и парични еквиваленти	17,6%	Капитал и резерви	15,0%
Хартии од вредност и средства за тргување	9,8%	Останати позајмени средства	6,0%
Останати средства	1,9%	Депозити од Банки	8,7%
Основни средства	2,9%	Посебна резерва и данок	1,3%
Кредити на и побарувања од банки	0,3%	Останати обврски	1,4%
Средства за тргување	0,1%		
Побарувања за данок на добивка	0,0%		
Вкупно	100%	Вкупно	100%

Со состојба на 31.12.2022 каматоносната актива во вкупната актива учествува со 82,8%, додека каматоносната пасива во вкупната пасива учествува со 46,5%.

Показателот на нето кредити во однос на вкупни депозити на крајот од 2022 изнесува 88,7% (2021 година овој показател изнесуваше 88,7%). За целите на пресметка на овој показател во делот на депозити се вклучени депозити на клиенти и депозити на банки а во делот на кредити вклучени се кредитите на коминтенти и кредитите на Банки.

Кредити на коминтенти и банки

Вкупните нето кредити на Групата со состојба 31.12.2022 година изнесуваат 56.558.204 илјади денари (920 милиони евра) и остварија пораст од 14,8% во однос на 2021 година.

Од вкупниот износ на кредити со состојба 31.12.2022, износот од 275.774 илјади денари претставуваат кредити дадени на банки.

Секторската распределба на бруто кредитите на коминтенти на Групата на 31.12.2022 година во износ од 57.492.545 илјади денари (935 милиони евра) е како следи:

Секторска поделба на кредити	Износ 000 МКД	Износ 000 евра
Нефинансиски друштва	31.380.155	510.303
Домаќинства	25.858.713	420.513
Нерезиденти	253.677	4.125
Држава	0	0
Вкупни бруто кредити	57.492.545	934.942

Со состојба на 31.12.2022 за кредитите на клиенти е пресметан кумулативен износ на исправка на вредноста во износ од 934.341 илјади денари (15,2 милиони евра).

Од аспект на рочната структура на кредитната база:

- Краткорочните кредити учествуваат со 26%, во износ од 14.576.267 илјади денари (237.039 илјади евра)
- Долгорочните кредити учествуваат со 74%, во износ од 41.981.937 илјади денари (682.709 илјади евра)

Во рамките на Нето краткорочните кредити е содржана тековната достасаност на долгорочните кредити во износ од 6.627.666 илјади денари (107.779 илјади евра).

Во износот на Нето вкупните кредити е вклучена обврската по пресметана камата за кредити во износ од 327.770 илјади денари (5.330 илјади евра).

Износот на сомнителни и спорни побарувања (ССП) со состојба на 31.12.2022 година изнесува 818.695 илјади МКД (13.314 илјади евра), додека споредено со 31.12.2021, кога нивната состојба била 816.375 илјади МКД (13.247 илјади евра), ССП бележат зголемување во износ од 2.321 илјади МКД (38 илјади евра), односно зголемување од 0,3%.

Платежни картички

Вкупниот број на платежни картички е прикажан во табелата која следи:

	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Visa Classic credit	15.815	17.443	18.490	19.193	18.791	21.244	22.664	24.214	22.818
Visa Business credit	383	331	304	333	347	334	368	354	258
Mastercard credit card	4.053	5.594	6.332	7.064	7.368	7.284	7.501	8.380	8.597
Master Business Revolving card	220	228	222	268	289	328	341	371	114
Mastercard credit Contactless card	8.295	8.961	9.754	10.276	10.196	8.879	9.077	8.083	6.572
Maestro debit card	0	0	0	1.453	13.291	13.706	39.261	37.400	41.518
Visa Electron debit card	0	4.799	19.005	38.803	56.132	61.261	69.166	62.541	57.285
Visa Gold credit card	6.905	4.751	847	880	887	919	906	346	308
Halkbank Co-branded	10	13	15	18	18	21	28	17	/
Visa Business Debit	5.031	4.310	3.451	2.833	2.167	2.043	1.253	568	/
Mastercard World Contactless	1.031	829	769	736	530	334	8	/	/
Mastercard Debit Contactless	103.031	99.787	90.132	59.212	45.272	28.910	/	/	/
Mastercard Business Debit	2.851	2.499	2.090	1.560	1.023	256	/	/	/
Visa PayWave Electron	66.831	63.659	46.593	20.124	4.259	/	/	/	/
Visa Platinum	6.645	6.104	4.907	3.846	1.486	/	/	/	/
Visa PayWave Credit	267	351	330	/	/	/	/	/	/
Вкупно картички	221.368	219.659	203.241	166.599	162.056	145.519	150.573	142.274	137.470

Бројот на дебитни картички изнесува 184.389 додека бројот на кредитните картички изнесува 36.979. Забележано е зголемување во делот на трансакциите со дебитни картички кои достигнуа преку 14,3 милиони и 21% пораст, додека остварениот промет со дебитни картички достигна 440 милиони еур и пораст од 23%.

Во 2022-ра бројот на трансакции со кредитни картички е над 1.315.000 трансакции и остварен е промет од преку 36 милиони еур што претставува пораст од 23% во однос на 2021.

Клиентите на Банката, дел од нејзините услуги можат да ги користат преку мрежата на 137 банкомати од кои 35 се кеш-ин банкомати. Бројот на кеш-ин банкомати е зголемен за 25%

Во делот на број на ПОС терминали, пазарното учество е зголемено на 27,26% во септември 2022 и достигнат е број од 7.811 терминали заклучно со 31.12.2022. Опслужени се преку 37 милиони трансакции со раст од 17% и нивниот промет достигна износ од 483 милиони евра со раст од 25%.

Во 2022 продолжува трендот и имплементацијата на нови трговци кои користат електронска трговија и со тоа пазарното учество достигна 18,62% со септември 2022 и бројот на активни електронски продавници заклучно со 31.12.2022 е 346. Пазарните трендови се движат кон дигитализација и технолошки новитети. Банката го следи трендот и годинава изврши успешна надградба и воведување на нови функционалности и подобрување на корисничкото искуство на електронското и мобилното банкарство. За правните лица овозможен е нов тип на најава со корисничко име и ОТП лозинка. Бројот на корисници на е-банкарство и м-банкарство бележат раст од 20%, додека трансакциите преку мобилно банкарство и за физички и за правни лица имаат пораст од 53%, Волуменот на трансакции преку мобилно банкарство има раст од 83%, додека волуменот преку веб банкарство има раст од 41%

Во насока на зголемување на дигиталните кориснички искуства при плаќања, во текот на 2022 овозможено е дигитализирање и плаќање и со картички од брендот Visa преку Garmin Pay часовникот и преку NalkPay мобилната апликација.

Превземени средства

Преземените средства на 31.12.2022 година се во износ од 188.502 денари (3.065 евра). Согласно регулативата на НБРСМ, Банката еднаш годишно врши проценка на преземените средства.

Нематеријални и материјални средства за сопствени потреби

Сегашната вредност на основните средства на Банката со состојба 31.12.2022 е 2.399.326 илјади денари (39.018 илјади евра), од тоа 176.336 илјади денари (2.868 илјади евра) нематеријални и 2.222.990 илјади денари (36.150 илјади евра) материјални средства.

Состојба на дата 31.12.2022

000 МКД

	НАБАВНА ВРЕДНОСТ	АМОРТИЗАЦИЈА ДО 01.01.2022	АМОРТИЗАЦИЈА ВО 2022	СЕГАШНА ВРЕДНОСТ
ЛИЦЕНЦИ	193.945	113.675	26.796	53.474
СОФТВЕР	418.480	255.065	48.912	114.504
ВЛОЖУВАЊА ВО НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА ЗЕМЕНИ ПОД ЗАКУП	71.167	50.641	12.168	8,358
ВКУПНО НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	683.592	419.381	87.875	176.336
ЗГРАДИ	2.131.161	262.498	52.630	1.816.033
ТРАНСПОРТНИ СРЕДСТВА	36.243	35.567	-1.401	2.078
КОМУНИКАЦИСКА ОПРЕМА	18.110	11.810	4.049	2.251
ОПРЕМА ЗА ЛАДЕЊЕ И ГРЕЕЊЕ	67.126	51.161	3.188	12.778
МЕБЕЛ	120.806	89.230	6.512	25.065
АЛАРМНИ СИСТЕМИ/ПРОТИВПОЖАРНИ АПРАТИ	34.666	26.249	1.035	7.383
ОПРЕМА ЗА РЕКЛАМИРАЊЕ	33.277	20.363	1.692	11.223
КОМПЈУТЕРСКА ОПРЕМА	834.283	520.214	82.709	231.360
ОСТАНАТИ СРЕДСТВА	78.953	37.953	5.864	35.136
ИНВЕСТИЦИИ ВО ТЕК	20.554	0	0	20.554
ИНВЕСТИЦИИ ВО ИЗНАЈМЕНИ СРЕДСТВА/ФИЛИЈАЛИ	231.287	150.025	22.131	59.131
ВКУПНО МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	3.606.466	1.205.068	178.408	2.222.990
ВКУПНО ОСНОВНИ СРЕДСТВА	4.290.058	1.624.449	266.283	2.399.326

Сегашната вредност на основните средства на Халк Осигурување со состојба 31.12.2022 е 43.697 илјади денари (711 илјади евра), од тоа 13.011 илјади денари (211 илјади евра) нематеријални и 30.686 илјади денари (499 илјади евра) материјални средства.

Состојба на дата 31.12.2022

000 МКД

	НАБАВНА ВРЕДНОСТ	АМОРТИЗАЦИЈА ДО 01.01.2022	АМОРТИЗАЦИЈА ВО 2022	СЕГАШНА ВРЕДНОСТ
СОФТВЕР	25.727	9.358	3.358	13.011
ВКУПНО НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	25.727	9.358	3.358	13.011
ТРАНСПОРТНИ СРЕДСТВА	12.226	4.765	3.057	4.404
МЕБЕЛ	37.355	21.963	5.250	10.142
КОМПЈУТЕРСКА ОПРЕМА	18.701	12.856	2.353	3.492
ОСТАНАТИ СРЕДСТВА	8.908	2.996	1.635	4.277
ВЛОЖУВАЊЕ ВО ТУЌ ОБЈЕКТ -ОСТАНАТИ ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ	5.864	855	586	4.423
ВЛОЖУВАЊЕ ВО ТУЌ ОБЈЕКТ -ОСТАНАТА НЕСПОМНАТА ОПРЕМА	5.399	911	540	3.948
ВКУПНО МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	88.453	44.346	13.421	30.686
ВКУПНО ОСНОВНИ СРЕДСТВА	114.180	53.704	16.779	43.697

Останати средства

Останатите средства на 31.12.2022 година во вкупен износ од 1.733.424 илјади денари (28.189 илјади евра), ја има следната структура:

Поделба на средствата	Износ 000 мкд	Износ 000 евра
VISA	376.212	6.118
Исплатени пензии	279.983	4.553
MASTER	201.273	3.273
Однапред платени трошоци	180.577	2.937
Картично работење	168.444	2.739
Премии од осигурување	163.570	2.660
Останато	102.138	1.661
Побарување по основ на реосигурување	53.650	872
Побарувања за провизии и надомести	48.797	794
Побарување по основ на регрес	44.781	728
Побарувања од посредници во осигурувањето	43.184	702
Аванси за нематеријални средства	40.485	658
Залихи	15.640	254
Побарувања од купувачите	6.290	102
Побарувања по судски такси	5.446	89
Побарувања од вработените	2.451	40
Порамнување со Western Union	503	8
Вкупно:	1.733.424	28.189

За делот на останати средства е пресметана исправка на вредност во износ од 159.730 илјади денари (2.598 илјади евра).

Депозити од банки

Заклучно со 31.12.2022 година Банката има над 219 илјади депозитни клиенти и 327.640 трансакциски сметки.

Депозитите од Банки со состојба 31.12.2022 година изнесуваат вкупно 7.294.936 илјади денари (118.630 илјади евра) од кои 866.526 илјади денари се депозити на домашни банки и 6.093.745 илјади денари депозит од Халк Банка Турција, како и 334.665 илјади денари редовни и ограничени девизни сметки на странски банки (Главница и камата).

Депозити на банки	2022	2021	% учество 2022	% учество 2021
Домашни банки	866.526	709.081	11,88%	17,37%
Странски банки	6.427.800	3.373.056	88,11%	82,62%
Ограничени депозити	610	610	0,01%	0,01%
Вкупно:	7.294.936	4.082.747	100%	100%

Депозити на останати коминтенти

Вкупната депозитна база на Групата со состојба 31.12.2022 година изнесува 56.809.798 илјади денари (923.839 илјади евра), и оствари пораст од 9,6% во однос на 2021 година. Согласно секторската распределба, депозитната база на Групата на 31.12.2022 година е како што следи:

Секторска поделба на депозити	Износ 000 мкд	Износ 000 евра
Нефинансиски друштва	22.599.599	367.514
Депозити на Население	27.072.051	440.245
Финансиски друштва (освен банки)	4.574.340	74.388
Депозити на нерезиденти	1.258.055	20.458
Депозити на непрофитни институции	1.025.650	16.679
Депозити на Држава и јавен сектор	280.103	4.555
Вкупно:	56.809.798	923.839

Од аспект на рочната структура на депозитната база:

- Краткорочните депозити учествуваат со 59,1%, во износ од 33.544.462 илјади денари (545.499 илјади евра);
- Долгорочните депозити учествуваат со 41%, во износ од 23.265.336 илјади денари (378.340 илјади евра).

Во рамките на краткорочните депозити е содржана тековната достасаност на долгорочните депозити во износ од 11.672.112 илјади денари (189.811 илјади евра).

Во износот на вкупните депозити е вклучена обврската по пресметана камата за депозити во износ од 143.057 илјади денари (2.326 илјади евра).

Други позајмени средства (Обврски по кредити)

Кредитните линии од меѓународните финансиски институции претставуваат значаен дел од вкупните извори на средства на Банката и на крајот од 2022 година изнесуваат 5.020.716 илјади МКД (81,6 милиони евра), (5,98% од вкупните извори на средства и обврски на Банката - вкупни обврски и капитал).

Со кредитната линија од ГГФ (Green for Growth Fund) се подржуваат инвестициите во модерни ефикасни технологии кои имаат голем економски потенцијал. Кредитот обезбеден од ГГФ и овозможува на Халкбанк - преку своите Еко-кредитни производи, зголемување на опсегот и обемот на финансирање на проектите за енергетска ефикасност (ЕЕ), какви што се замената на енергетски неефикасните системи за снабдување со топлина и надградувањето на надворешната ѕидна и покривна инсталација, системите за греење и осветлување и останати уреди. Кредитните производи за ЕЕ кои се насочени кон деловните клиенти вклучуваат и замена и/или надградување на енергетски неефикасната производна опрема и останатиот дел од опремата кој се користи во текот на производните процеси. Кредитот од ГГФ, исто така, ќе го олесни и пристапот до кредити во руралните области и ќе овозможи замена и модернизирање на застарената опрема за земјоделство.

Соработката со ЕФСЕ е во делот на обезбедување долгорочни инвестициски кредити кои ќе ги задоволат финансиските потреби на микро и малите претпријатија. Покрај овој аранжман кредитот ја зајакнува способноста на Халкбанк да понуди соодветно структурирани кредитни производи за домување, наменети за населението. Соработката помеѓу Халкбанк и ЕФСЕ датира уште од 2006 година, во тоа време Фондот обезбеди финансиски средства за кредитирање на домаќинства со ниски приходи, како и микро и мали претпријатија и ја поддржа стратешката насоченост на Халкбанк кон овие сегменти од пазарот.

Во текот на 2022 година, продолжи успешната соработка со Развојна банка на Северна Македонија. Во рамки на активностите за зголемена поддршка на работењето на малите и средни претпријатија, банката обезбеди средства од кредитната линија ЕИБ наменета за финансирање на мали и средни претпријатија и приоритетни проекти, кредитната линија на KfW (германската развојна банка) наменета за проекти на микро, мали и средни претпријатија, како и учество во програмата за кредитирање на развојот на микро, мали и средни претпријатија, поддршка на извозот и за трајни обртни средства.

Поволните кредити за малите и средни претпријатија значеа пристап до капитал и подобрена ликвидност, додека за стопанството значеа нови инвестиции и отворање на нови работни места.

Во периодот на ограничени можности за изнаоѓање на поволни извори за развој на земјоделието, со оваа кредитна линија од Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд (ЗКДФ) ќе се овозможи подобрување на пристапот на земјоделците кон долгорочните и краткорочните кредити, како на малите и средни претпријатија чија основна дејност е преработка и извоз на земјоделски производи.

Со цел намалување на последиците на светската енергетска и економска криза Банката преку РБСМ користи средства за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија. Кредитите од наведената кредитна линија се одобруваат за обезбедување на средства за инвестиции во енергетска ефикасност (заштеда на енергеија) и обновливи извори на енергија.

Корисници на кредити можат да бидат микро, мали и средни трговски друштва како и ТП, занаетчи.

Во текот на 2022 година, Банката ја реализираше бескаматната кредитна линија за обртни средства за зголемени цени на енергенси, наменета за одобрување на обртни средства и ликвидност на микро мали, средни трговски друштва, ТП и занаетчи.

Каматната стапка за крајните корисници изнесува 0%.

Корисниците на кредит во 2022 година треба да има минимум 100% зголемени трошоци за енергенси во однос на 2021, докажано со споредба на копија од една фактура за енергенси во првиот квартал од 2022 година со копија од една фактура за енергенси во првиот квартал од 2021 година

За поголема поддршка на компаниите, Банката склучи договор со РБСМ за учество во реализација на производот "Субвенционирање на камата по кредити дадени на компании кои ја реинвестирале добивката" Средствата можат да ги користат компаниите кои оствариле и ја реинвестирале добивката. Корисници на овој производ се трговски друштва кои согласно ЗТД се обврзници на аконтативен данок од добивка за 2021 година, кои редовно ги сервисираат обврските кон државата и кои донеле одлука да ја реинвестираат добивката за 2021 година

Халкбанк продолжи со реализација на Проектот за самовработување, мерка за самовработување преку кредитирање со цел заинтересираните невработени лица да се обучат за претприемништво и да регистрираат сопствен бизнис во различни сектори: агробизнис, занаетчиство, лични услуги, трговија, производство, туризам и сл. Во текот на годината редовно се сервисираат обврските по постојните кредитни линии од домашните и странските кредитори.

Банката континуирано се стреми да најде побрзи и поефикасни решенија за задоволување на специфичните потреби на клиентите. Банката има воспоставено коресподентски односи со повеќе од 200 банки. Преку 9 банки од 5 различни земји, банката врши трансакции преку 19 сметки во 11 различни валути.

За задоволување на растечките потреби на своите клиенти покрај соработката со постоечките коресподентски банки, Банката воспоставува односи со Банки преку одобрување на лимити за соработка во делот на финансирање на трговија и тргување со финансиски инструменти.

Халк Осигурување на 31.12.2022 нема обврски по кредити.

Останати обврски

Најголемиот дел од останати обврски на Групата се однесува на:

Видови на обврски	Износ 000 мкд	Износ 000 евра
Порамнување со ВИСА	332.434	5.406
Останати даноци и придонеси	315.603	5.132
Обврски за реосигурување	120.421	1.958
Порамнување со Мастер	111.166	1.808
Останато	73.239	1.191
Разграничени приходи од претходна година	69.309	1.127
Обврски од картично работење	58.376	949
Обврски спрема осигуреници	31.111	506
Оснивачки влог за фирми	17.694	288
Нераспределен денарски прилив	10.318	168
Обврски кон добавувачите	9.384	153
Обврски кон вработени	8.629	140
Депозити за изведувачки работи	4.419	72
Обврски за провизиите и надоместите	1.362	22
Нераспределен девизен прилив	843	14
Пресметани трошоци	9	0
Добиени аванси	0	0
Вкупно:	1.164.317	18.934

Потенцијални и превземени обврски

Групата обезбедува финансиски гаранции и акредитиви.

Вкупните потенцијални обврски на Групата на 31.12.2022 година изнесуваат 33.434.923 илјади денари (543.717 илјади еур), за кои е обезбедена посебна резерва во износ од 52.598 илјади денари (855 илјади еур).

Видови на потенцијални и превземени обврски	Износ 000 мкд	Износ 000 евра
Преземени обврски за кредитирање и неискористени кредитни лимити	19.966.407	324.693
Платежни непокриени гаранции	5.840.429	94.977
Чинидбени непокриени гаранции	4.046.416	65.803
Непокриени акредитиви	1.669.901	27.156
Неискористени лимити на кредитни картички	829.885	13.496
Неискористени пречекорувања по тековни сметки	575.020	9.351
Издадени покриени гаранции и акредитиви	506.865	8.243
Покриени акредитиви	0	0
Вкупно:	33.434.923	543.717

7. АНАЛИЗА НА БИЛАНСОТ НА УСПЕХ

Во периодот јануари - декември 2022 Групата регистрираше позитивен финансиски резултат пред оданочување во износ од 598.315 илјади денари или 9,7 милиони Евра.

По пресметаната даночна обврска за непризнаените даночни расходи и Данокот на Добивка во износ од 57.612 илјади денари (937 илјади евра), Групата оствари позитивен финансиски резултат по оданочување во износ од 540.703 илјади денари или 8,8 милиони Евра.

Вкупните приходи за 2022г. изнесуваат 3.637.407 илјади МКД (59.2 милиони еур) и се со следната структура:

Поделба на приходите	2022			2021			% промена
	Износ 000 мкд	Износ 000 евра	% учество	Износ 000 мкд	Износ 000 евра	% учество	
Нето приходи од камата	2.141.642	34.827	58,9%	1.842.087	29.956	58.9%	0.0%
Нето приходи од провизии	572.305	9.307	15,7%	342.171	5.564	10.9%	4.8%
Нето курсни разлики	204.991	3.334	5,6%	93.107	1.514	3.0%	2.7%
Нето приходи од тргување	(2.464)	(40)	-0,1%	1.450	24	-0.1%	0.2%
Други приходи	720.933	11.724	19,8%	852.160	13.858	27.2%	-7.4%
Вкупно приходи;	3.637.407	59.151	100%	3.130.975	50.916	100%	
Поделба на расходите	Износ 000 мкд	Износ 000 евра	% учество	Износ 000 мкд	Износ 000 евра	% учество	
Исправка на вредноста на Финансиските средства	(419.858)	(6.828)	13.6%	(214.546)	(3.489)	7.9%	5.7%
Загуба поради оштетување на нефинансиските средста	(241)	(4)	0.0%	(414)	(7)	0.0%	0.0%
Трошоци за вработените	(864.210)	(14.054)	27.9%	(765.764)	(12.453)	28.0%	-0.1%
Амортизација	(304.711)	(4.955)	9.8%	(275.538)	(4.481)	10.1%	-0.2%
Останати расходи од дејноста	(1.450.072)	(23.581)	46.8%	(1.429.453)	(23.246)	52.3%	-5.5%
Данок на добивка	(57.612)	(937)	1.9%	(47.175)	(767)	1.7%	0.1%
Вкупно расходи;	(3.096.704)	(50.358)	100%	(2.732.890)	(44.442)	100%	

Нето приходи од камата

Нето приходите од камата во 2022 година изнесуваат 2.141.642 илјади денари, односно 34,8 милиони евра. Во однос на 2021 година нето каматниот приход бележи промена од 16,3%.

Вкупните приходи од камата за 2022 година изнесуваат 2.652.562 илјади денари (43,1 милиони евра), односно зголемување во однос на 2021 година од 14,5%.

Вкупните расходи од камата за 2022 година изнесуваат 510.920 илјади денари (8,3 милиони евра), односно намалување во однос на 2021 година од 7,7%.

Во структурата на приходите од камати, најголемо учество имаат:

- приходите од камата за кредити на и побарувања од комитенти во износ од 2.421.082 илјади денари (39,4 милиони евра);
- приходи од камата од вложувања во хартии од вредност во износ од 108.576 илјади денари (1,8 милион евра);
- наплатена нефункционална камата (на нето основа) износ од 82.106 илјади денари (1,3 милион евра);
- приходи од камата на парични средства и парични еквиваленти во износ од 37.818 илјади денари (615 илјади евра) и од,
- приходи од камата од кредити и побарувања од банки во износ од 2.980 илјади денари (48 илјади евра)

Во структурата на расходите од камата, најголемо е учеството на:

- расходи за камата по депозити на комитенти во износ од 324.032 илјади денари (5,3 милиони евра);
- расходи за камата на депозити на банки во износ од 96.908 илјади денари (1,6 илјади евра);
- расходи за камата за обврски по кредити (позајмици, кредитни линии) во износ од 82.331 илјади денари (1,3 милиони евра);
- останати расходи (платени камати за задолжителна резерва) во износ од 7.649 илјади денари (124 илјади евра);

Согласно секторската анализа на приходите од камата, најголемо е учеството на население 48%, нефинансиски друштва 42,5%, држава 4%, исправката на нефункционална камата 3,1%, банки 1,5%, и остатокот од 0,9% отпаѓа на нерезиденти.

На страната на расходите од камата, согласно секторската анализа, најголемо е учеството на банки 29,8%, останати финансиски друштва (небанкарски) 24,6%, нефинансиски друштва 21,3%, население 19,7%, нерезиденти 4,3%, непрофитни институции кои им служат на домаќинства 0,3% и држава 0,1%.

Нето приходи од надоместоци и провизии

Нето приходите од провизија на крајот од 2022 изнесуваат 572.305 илјади денари односно 9,3 милиони евра. Годишниот нето приход од провизија во 2022 е поголем од нето приходот за 2021 поради зголемување на бројот и сумата на трансакции во 2022 година.

Вкупните приходи од провизии и надоместоци за 2022 година изнесуваат 1.332.138 илјади денари (21,7 милиони евра), додека вкупните расходи од провизии изнесуваат 759.833 илјади денари (12,4 милиони евра).

Во структурата на Вкупните приходи од провизија, најголемо учество имаат провизиите од платен промет во земјата и странство во износ од 429.402 илјади денари (7 милиони евра), провизии за трансакции на ПОС терминали во износ од 341.504 илјади денари (5,6 милиони евра), приходи од кредитирање во износ од 103.506 илјади денари (1,7 милиони евра), активностите поврзани со кредитирање на безготовински кредити (акредитиви и гаранции) во износ од 101.766 илјади денари (1,7 милиони евра), провизии од картично работење во износ од 80.579 илјади денари (1,3 милиони евра), работење со Пошта во износ од 61.057 илјади денари (993 илјади евра), MASTER надомест во износ од 46.196 илјади денари (751 илјади евра), VISA надомест во износ од 46.196 илјади денари (751 илјади евра), провизии за трансакции на електронско банкарство во износ од 44.441 илјади денари (723 илјади евра), провизии за трансакции на АТМ во износ од 28.396 илјади денари (462 илјади евра), приходи од осигурување во износ од 25.462 илјади денари (414 илјади евра), трезорско работење во износ од 20.143 илјади денари (328 илјади евра), комисиски и доверителски активности во износ од 2.709 илјади денари (44 илјади евра) и други провизии и надоместоци во износ од 781 илјади денари (13 илјади евра),

Во структурата на расходите од провизии и надоместоци, најголемо е учеството на трошоци и провизии за ВИСА И МАСТЕР во износ од 568.617 илјади денари (9,2 милиони евра) и платен промет во земјата и странство во износ од 103.895 илјади денари (1,7 милиони евра).

Согласно секторската анализа на приходите од провизии, најголемо е учеството на нефинансиски друштва 69,43%, население 21,3%, нерезиденти 7,3%, банки 2,2%, и остатокот од 0,2% отпаѓа на непрофитни институции кои им служат на домаќинства.

На страната на расходите од провизии и надоместоци, согласно секторската анализа, најголемо е учеството на нерезиденти 81%, нефинансиски друштва 11,12%, банки 5,7% и останати финансиски друштва (небанкарски) 2,1%.

Нето приходи од тргување

Во 2022 нето приходите (расходи) од тргување изнесуваат 2.464 илјади денари (40 илјади евра). Овие расходи се однесуваат на добивка/загуба од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност (на нето основа), како и приходи од камата од средствата од тргување.

Курсни разлики

Во 2022 година добивката од курсни разлики изнесуваше 204.991 илјади денари (3,3 милион евра).

Предмет на пресметување на курсни разлики се сите средства и обврски евидентирани во странска валута, како и средствата и обврските искажани во денари со девизна клаузула.

Останати приходи

Останатите приходи изнесуваат 720.993 илјади денари, односно 11,7 милиони евра. Тоа главно се должи на:

- Нето заработена премија од осигурување во износ од 629.628 илјади денари (10,2 милиони евра);
- Наплатени претходно отпишани побарувања во износ од 29.859 илјади денари (486 илјади евра);
- Останати приходи од осигурување во износ од 28.592 илјади денари (465 илјади евра);
- Мастер кард кампања во износ од 21.860 илјади денари (355 илјади евра);
- Приход од Македонско Кредитно Биро во износ од 3.783 илјади денари (62 илјади евра);
- Други останати приходи во износ од 2.925 илјади денари (48 илјади евра);
- Капитална добивка од продажбата на недвижности и опрема, како и превземени средства врз основа на ненаплатени побарувања во износ од 1.293 илјади денари (21 илјади евра);
- Приходи од кирии во износ од 915 илјади денари (15 илјади евра);
- Приход од наплатено осигурување по основ на штета во износ од 662 илјади денари (10,8 илјади евра);

Оперативни трошоци

Вкупните оперативни трошоци во 2022 година во износ од 2.618.993 илјади денари (42,6 милиони евра) и вклучуваат:

- Трошоци за вработените во износ од 864.210 илјади денари (14,1 милиони евра);
- Останати расходи од дејноста во износ од 1.450.072 илјади денари (23,6 милиони евра);
- Амортизација во износ од 304.711 илјади денари (5 милиони евра).

Во однос на минатата година, оперативните расходи се поголеми за 6%.

Трошоците за плати и надоместоци на вработените претставуваат 33% од вкупните оперативни трошоци (во 2021 година учеството е 31% од вкупните оперативни трошоци).

Во групата останати расходи од дејноста, најголемо учество имаат трошоците за нето настанати штети 34,3%, трошоците за материјали и услуги 29,4%, административни и трошоци за маркетинг 13%, трошоци за кирии 6,7%, други останати расходи 4,1%, премиите за осигурување на депозити 3,9%, останати осигурително технички трошоци намалени за реосигурување 2,6%, транспорт на пари 2,2%, премии за осигурување на имотот и на вработените 1,8%, останати даноци и придонеси 0,8%, резервирања за пензиските и за други користи за вработените, на нето основа 0,7%, и останати 0,4%.

Вкупните оперативни трошоци во однос на вкупните нето приходи (Cost income ratio) изнесуваат 72% (во 2021: година 78.9%).

8. Политика на управување со ризикот

Во извршувањето на своите деловните активности Банката е изложена на различни ризици од финансиски карактер. Со цел управување со ризиците на кои е изложена банката, се применуваат техники за идентификување и анализа на ризиците и соодветно преземање на мерки за елиминирање или ублажување на тие ризици на кои е изложена банката. Банката преку техниките на управување со ризици, прави напори да постигне соодветна рамнотежа меѓу ризикот и бенефитите односно да обезбеди минимизација на потенцијално негативните ефекти врз финансиската успешност на Банката.

Целта на политиката за управување со ризиците е да ги идентификува и анализира овие ризици, да воспостави соодветни лимити и контроли на ризикот, како и следење на ризиците преку сигурен и современ информациски систем.

Банката редовно ги ревидира политиките за управување со ризиците во согласност со пазарните услови, производите, измените во локалната регулатива и најдобрата практика.

Управувањето со ризиците на стратешко ниво се остварува од страна на членовите на Надзорниот Одбор и Управниот Одбор на Банката.

Од аспект на управувањето со ризици, системот на управување со ризици во банката се базира на 3 линискиот одбранбен модел со цел дефинирање на тоа кој го поседува и управува ризикот, кој го надгледува и контролира ризикот и последно, кој врши независна оценка на овој систем. Па така 3^{те} нивоа се следниве:

1 ниво	сопственици на бизнис процесите	секојдневно се среќаваат со ризиците и управуваат со нив во согласност со политиките и процедурите
2 ниво	управување со ризици	врши идентификување на ризиците, ја обезбедува рамката за управување со ризиците, известува за изложеноста на ризикот и врши обука за процесите поврзани со управувањето со ризиците
	усогласеност со прописи	врши следење на почитувањето на прописите коишто се однесуваат на работењето на банката, известување за утврдените неусогласености со регулативата и преземените активности за нивно надминување, обука на вработените за начинот на примена на соодветните прописи во нивното секојдневно работење
	внатрешна контрола	континуирано подобрување на компонентите на системот на интерни контроли и предлагање на измени, континуиран мониторинг на имплементацијата на интерни контролни активности во процесите, контрола на критичните операции
3 ниво	внатрешна ревизија	независна оценка на ефективността на првите две нивоа, независно известување до Надзорниот одбор и Одборот за ревизија

Активностите кои што се преземаат на секое ниво се во согласност со политиките одобрени од страна на Надзорниот одбор како и плановите за работа на поединечните организациони делови вклучени во поединечните нивоа.

Банката во системот за управување со ризици ги опфаќа најмалку следниве видови ризици:

- Кредитен ризик, вклучувајќи го и ризикот на земја и ризикот на другата договорна страна;
- Ризикот од концентрација на изложеноста на банката;
- Ликвидносниот ризик;
- Валутниот ризик;
- Пазарниот ризик;
- Ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности;
- Оперативниот ризик;
- Интерно утврдување и процена на потребната адекватност на капиталот.

Кредитен ризик

Кредитниот ризик претставува ризик од загуба за Банката поради неможноста клиентот да ги измирува своите обврски спрема неа во договорениот износ и/или во договорените рокови.

Политиките и процедурите за управување со кредитниот ризик се сеопфатни, односно го опфаќаат процесот од одредување на стратегијата (планот) за кредитирање, одобрувањето на кредитите, кредитната администрација, мерење на кредитниот ризик, управување со проблематичните кредити.

Врз основа на одлуката од Надзорниот Одбор на Банката со број 02-8220/1 од 08.06.2012 година, како и врз основа на записникот за седницата на Надзорниот Одбор на Банката, донесена е и одлука за прифаќање на модулот за финансиска анализа на КДР, Предлог (Онерге), Формуларот за Известување за Кредитен Лимит и Рокот за Ревизија на Кредитен Лимит (ТЕБЛІЃ). Со одлуката на Надзорниот Одбор на Банката со број 02-651/1 од 11.01.2018 година, како и врз основа на записникот за седницата на Надзорниот Одбор на Банката донесена е и одлука за прифаќање на модулот за финансиска анализа Микро КДР. Со истите се врши подобрување на кредитниот процес во делот на кредитната анализа, одлучувањето по кредитите и управувањето со кредитниот процес.

Исто така, значен дел од кредитниот процес е признавањето и мерењето на кредитните загуби за што Банката одредува методологија за класификација на активните билансни и вонбилансни ставки според степенот на ризичност. При тоа Банката ги има предвид следните критериуми:

- Кредитната способност на клиентот, врз основа на финансиските извештаи за правни лица и примањата за физички лица;
- Историските и тековните перформанси на клиентот и уредноста во измирувањето на обврските од страна на клиентот, интерно во Банката;
- Историските и тековните перформанси на клиентот и уредноста во измирувањето на обврските од страна на клиентот, на ниво на Банкарскиот сектор;
- Типот и квалитетот на обезбедувањето.

Ризичната категорија се определува и проверува на месечно ниво, согласно поставениот процес за класификација и оштетувања на побарувањата. Како дел од следењето на кредитното портфолио се прават извештаи за изложеноста по ризични категории, се следи усогласеноста со интерните лимити за изложеност по дејности, кредитни производи, по градови, изложеноста на ризик на земја, и се анализира секое влошување на квалитетот на портфолиото. Банката редовно врши стрес-тестирање на кредитниот ризик со користење на различни претпоставки заради оцена на влијанието на еден или повеќе внатрешни или надворешни фактори на ризик.

Банката воспоставува систем за следење и управување со проблематичните кредити. За таа цел одредува критериуми и индикатори за постоење на проблематични кредити и правила за справување со проблематичните кредити.

Согласно интерно поставените лимити, нефункционалните кредити не треба да надминуваат 5% од вкупните кредити. Со состојба на 31.12.2022 година учеството на нефункционалните кредити во вкупните кредити на Банката е 1,43%, (2021: 1,64%).

Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како потенцијална загуба која се јавува како последица од промените на вредноста на средствата и обврските или приходите кои се под влијание на промените на пазарните услови како што се пазарните цени односно каматните стапки, девизните курсеви и средства.

Банката воспоставува политики и процедури за управување со пазарниот ризик кои одговараат на природата, големината и сложеноста на финансиските активности кои ги врши. Банката ја следи изложеноста на пазарниот ризик според видот на трансакциите, организациските делови, видот на финансискиот инструмент, како и од аспект на почитувањето на утврдените законски и интерни лимити.

За правилно управување и контрола на пазарниот ризик неопходно е негово точно и навремено мерење. Банката врши оценка на загубите кои би настанале при нормални пазарни услови и загубите кои би настанале при вонредни услови.

Добиените резултати од мерењето на пазарните ризици се користат за одредување на нивното влијание врз висината на сопствените средства и финансискиот резултат.

Ликвидносен ризик

Ликвидносниот ризик претставува ризик банката да не може да обезбеди доволно средства за намиравање на своите обврски во моментот на нивното достасување, или истите да ги намира со многу повисоки трошоци.

Ликвидносниот ризик може да се појави на страната на изворите на финансирање (ризик од финансирање) и на страна на ликвидната актива (пазарен ликвидносен ризик). Ризикот од финансирање претставува ризик Банката да не може да ги подмири барањата на депонентите за одлив на депозити, при што е принудена да обезбеди потребните средства со повисоки трошоци. Според тоа, следењето на изворите на финансирање е многу значајно за Банката. Најзначаен извор на финансирање за Банката е депозитната база на клиентите; дополнително Банката може да обезбеди ликвидност на меѓубанкарскиот пазар или директно од НБРСМ. Пазарниот ликвидносен ризик е поврзан со пазарната вредност на ставките кои се дел од ликвидната актива на Банката. Овој ризик се јавува во услови на значајно намалување на пазарната вредност на одреден финансиски инструмент, при што Банката нема да има доволно ликвидни средства за да ги подмири своите ликвидносни потреби.

Банката настојува да одржува адекватна ликвидносна позиција, односно да одржува соодветно ниво на ликвидни средства и стабилни извори на финансирање во секој момент, со цел да ја поддржи деловната стратегија и активностите на Банката.

Управувањето со ликвидносниот ризик подразбира идентификување, мерење, следење и контрола на приливите и одливите на сите видови на средства и извори на средства.

За идентификување и мерење на ликвидносниот ризик, Банката во интерните политики и процедури воспоставува различни пресметковни и аналитички методи во кои се употребуваат индикатори со цел рано предупредување доколку постои можност за настанување на проблем со ликвидноста. Утврдените индикатори се одржуваат на одредено ниво во согласност со утврдените предупредувачки нивоа или коефициенти кои редовно се ревидираат и доколку е потребно се ажурираат.

Следењето на индикаторите е на дневна, месечна, квартална и годишна основа преку соодветни законски и интерни извештаи. Исто така за следење на ликвидносниот ризик се подготвуваат проекции на очекуваните парични текови (приливи и одливи), како и останатите законски и интерно пропишани методи за следење на изложеноста на ликвидносен ризик.

Во рамките на управувањето со ликвидносниот ризик, Банката донесува План за управување во вонредни услови и врши редовно стрес тестирање на изложеноста на ликвидносен ризик со примена на сценарија со различен интензитет. Целта на Планот е да ги заштити депонентите, кредиторите и акционерите на Банката и да воспостави насоки и упатства за идентификување и управување со можните сериозни ликвидносни проблеми. Овој План треба да се ревидира најмалку еднаш годишно.

Целокупната оценка на ликвидносната позиција на Банката се спроведува во рамките на ПИЛ процесот, на годишна основа. Целта на ПИЛ е да го одрази ликвидносниот профил на ризичност на Банката, преку користење на различни пристапи за следење и управување со овој ризик и да го информира Управниот одбор на Банката за проценетите моментални и потенцијални ризици на кои Банката е изложена или може да биде изложена.

Ризик од промена на каматни стапки

Ризикот од промена на каматните стапки се дефинира како можност од неповолно влијание врз нето каматниот приход и вредноста на активата и/или пасивата, предизвикана од промената на нивото на каматната стапка. Банката управувањето со овој ризик воглавно го насочува кон портфолиото на банкарски активности.

Банката има јасно дефинирани политики и процедури за лимитирање и контрола на ризикот од промена на каматните стапки што вклучува и редовно вршење на стрес тестирање.

Промените во опкружувањето во кое работи Банката, како и влијанијата од финансиските случувања пошироко, имаат соодветна рефлексија врз каматната политика којашто Банката ја креира и води.

Валутен ризик

Валутниот ризик претставува ризик од потенцијални загуби кои можат да настанат поради неповолните движења односно промени во меѓувалутните курсеви на странските валути и македонскиот денар и/или промена на вредноста на денарот во однос на вредноста на странските валути.

Банката воспоставува систем за управување со валутниот ризик и редовно врши следење, прилагодување и унапредување на процесите поврзани со валутниот ризик на начин кој ќе биде соодветен на обемот, видот и комплексноста на активностите во девизи и денари со девизна клаузула кои ги врши или планира да ги врши.

Банката воспоставува лимити на нејзината изложеност на валутен ризик за да се осигура дека преку нивното редовно следење нема да го надмине нивото на прифатлив ризик. Во одредени моменти при актуелни или очекувани движења кои ги диктира пазарот, Банката може времено да ги ограничи/стопира своите активности во определена валута со цел избегнување на можниот негативен ефект врз билансите.

Стратегиски ризик

Стратегискиот ризик е ризик врз добивката или сопствените средства на Банката кој произлегува од промените во деловното опкружување, негативни деловни одлуки, несоодветна имплементација на одлуките или недоволната респонзивност на Банката на промените во деловното опкружување.

Банката внимателно ќе ги формулира стратегиските и деловните планови, со цел тие преку органите на управување и соодветна внатрешна инфраструктура да бидат ефективно имплементирани. Внатрешната инфраструктура вклучува разбирлива организациска структура, квалитетен персонал, значаен процес на буџетирање, ефективен и благовремен менаџмент информациски систем и системи за следење и контрола кои ги исполнуваат бизнис целите и ефикасно управуваат со работата во Банката.

Поставените бизнис цели треба да се конзистентни со капацитетот на Банката, нејзиниот потенцијал, пазарното учество и конкурентското опкружување.

Репутациски ризик

Репутацискиот ризик е дефиниран како ризик врз добивката или сопствените средства на банката кој произлегува од неповолните оценки за банката од страна на дел од клиентите, договорните страни, доверителите, акционерите, инвеститорите или супервизорите.

Управувањето со репутацискиот ризик на Банката се фокусира и покрива бројни важни области од нејзиното работење, како што се: усогласеност со регулативата, корпоративно управување/управување со човечки ресурси, фискална транспарентност, внатрешни контроли и процедури, надворешна комуникација, мерење на задоволството на клиентите, заштита на тајноста на податоците на клиентите и сл.

Со цел да ја зачува својата репутација Банката развива и одржува систем за управување со репутацискиот ризик кој е составен од интерни процедури, кои вклучуваат и постапување по поплаките од страна на клиентите, соодветна организациона структура и систем на Внатрешна Ревизија и Внатрешна Контрола.

Извештај за добиените поплаки и постапувањето по нив на квартално ниво се доставува до Одборот за управување со ризици, УО и НО.

Оперативен ризик

Ризикот од загуба поради несоодветни или слаби внатрешни процеси, несоодветни лица и несоодветни или слаби системи во банката и надворешни настани претставува оперативен ризик за Банката. Оперативниот ризик го вклучува и правниот ризик, ризикот од перење пари и финансирање на тероризам, ризикот од несоодветноста на информативните системи и други оперативни ризици. Заради минимизирање и контрола на оперативниот ризик во своето работење, Банката изготвува правила и процедури за работа во секој сектор или дирекција, а секој вработен во банката без разлика на нивото на одговорност кое го има, должен е да ги спроведува истите во своето работење.

Банката воспоставува систем за управување со оперативниот ризик кој ги опфаќа сите материјални настани кои што претставуваат изложеност на Банката на оперативен ризик. Таа го идентификува оперативниот ризик својствен за сите видови на трансакции, активности, процеси, производи и системи. Исто така прави проценка на овој ризик при воведувањето на нови производи или процеси.

Мерењето на оперативниот ризик подразбира проценка на веројатноста да се случи непосакуван настан и трошокот кој ќе го предизвика тој настан.

Идентификувањето на оперативниот ризик претставува препознавање на настаните кои можат да бидат потенцијален извор на оперативен ризик.

Следењето на оперативниот ризик е континуиран и интегриран процес кој подразбира активно учество на сите вработени, интегрирана интерна и екстерна контрола, периодично оценување и редовно известување.

Банката воспоставува план за непрекинатост во работењето и план за вонредни услови. Планот за непрекинатост во работењето има за цел да овозможи расположливост на помошните капацитети наменети за вонредни ситуации во најкраток можен рок. Планот за вонредни услови е составен дел на планот за непрекинатост во работењето и ги дефинира техничките и организациските мерки и активности за повторно воспоставување, односно продолжување на работењето и минимизирање на последиците од деловниот прекин, односно од нарушувањето на условите за работа. Планот за непрекинатост во работењето редовно се тестира на годишна основа, за што по потреба се ажурираат актите каде што се дефинирани техничките и организациските мерки за повторното воспоставување односно продолжување на функционирањето на деловните процеси.

Интерно утврдување и оценка на потребната адекватност на капиталот

Стапката на адекватност на капиталот претставува однос помеѓу сопствените средства на банката и активата пондерирана според ризиците.

Банката воспоставува систем за утврдување на интерниот капитал за покривање поединечните ризици преку:

- Идентификување, мерење или оценка на материјалните ризици;
- Задоволително ниво на капитал во однос на севкупниот профил на ризичност на Банката;
- Негова вклученост во системот за управување со ризици, како и понатамошно унапредување на тој систем.

Банката врши анализа на тековните и идните потреби од сопствени средства најмалку еднаш годишно и при секоја значајна промена на профилот на ризичност. При тоа тековните и идните потреби од сопствени средства треба да се најмалку на нивото утврдено согласно методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот пропишана од НБРСМ.

Согласно Методологијата на НБРСМ, сопствените средства на Банката на 31.12.2022 година изнесуваат 12.550.526 илјади денари, а стапката на адекватност на капиталот со 31.12.2022 година изнесува 16.91 %.

9. Информатичка технологија

Во тек на 2022 Банката продолжи со унапредување на своите информациски системи од аспект на подобрена функционалност, оптимизација и контрола на доверливоста, интегритетот и расположливоста на истите.

Значајни проекти поврзани со информатичката технологија а кои вклучија и многубројни ресурси во Банката се:

- Воведување на систем за интерен Risk Weight Assets Management – RWA;
- Проект за имплементација на систем за управување со мобилни уреди и преносни компјутери;
- Проект за воведување на систем заштита на WEB апликациите на Банката (WAF);
- Надградба на SWIFT системот согласно новите регулаторни измени;
- Надградба на Системот за Електронско банкарство (WEB и мобилна апликација) за физички и правни лица;
- Проект за имплементирање на систем за управување со услугите и барањата во IT или имплементирање на тикетинг систем (управување со проблеми, инцидент, промени и услуги),
- Проект за воведување на нова функционалност LIB менаџмент за правни лица,
- Проект за надградба на системот за дигитално управување на документи при основната банкарска апликација (DMS)
- Проект за надградба на системот за Western Union,
- Проект за надградба и замена на мрежната опрема (routing and switching) во Систем салата на резервната локација (DR) на банката;
- Воведување на систем за управување со средства и ликвидност - ALM;
- Зголемување на бројот на сервисите поддржани на секундарната локација на Банката;
- Проект за Надградба на Вакур системот на Банката;
- Надградба на физичката опрема за поврзување со Mastercard со нова,
- Проект за имплементација на систем за мониторинг и управување со измами преку електронски платни канали,
- Проект за имплементација на систем за управување со перформанси,
- Проект за надградба на FTP и MIS системите (Windows Server 2019 & SQL Server 2019),
- Проект за имплементација на Online кредит преку системот за електронско банкарство,
- Проект за промена на застарените со нови модули на централниот систем за непрекинато напојување (UPS) со електрична енергија,
- Проект за имплементација на централен уред за складирање на податоци за тестните системи во банката (SAN Storage),
- Проект за имплементација на нова апликација за евиденција на барања за POS терминали,
- Проект за обновување на серверите на тестните виртуелни околии (CORE banking & CARDS processing) и надградба на оперативниот систем
- Проект за обновување и проширување на серверите на виртуелните околии CORE banking & CARDS processing) на резервната локација (DR)
- Проект за надградба на оперативниот систем на centralnot FILE сервер, односно миграција на нов сервер и имплементација на File Archiver (Symantec EVAULT for Files),
- Проект за имплементација на API (application programming interface) систем за основниот банкарски систем,
- Воведување на функционалноста POS Cash Advance на системот за работа со пошта
- Воведување на функционалноста готовинска исплата за правни лица (PP40) на системот за работа со пошта,
- Проект за имплементација на систем за рано предупредување – EWS (Early warning indicators system)
- Проект за имплементација на систем за автоматска пресметка и обработка на кредити,
- Проект за надградба на сервери и оперативен систем во филијалите на банката,

- Замена на постари и некомпатибилни компјутери во Филијали;
- Проект за надградба на копјутерите со оперативен систем Windows 7 на Windows 10,
- Проект за воспоставување на мрежна комуникација во новата зграда (втора дирекција)
- Проект за надградба на системот за фиксна телефонија,
- Проект за ресертификација на PCI DSS сертификатот,
- Проект за надградба на оперативниот систем на Firewall системите (Perimeter & Servers),
- Проект за имплементација на систем за дигитална идентификација на клиент – eID,
- Проект за имплементација на нова функционалност Maker Checker на ERMAS системот,
- Проект за замена на застарените енкриптори (HSMs) со нови и нивно конфигурирање со цел исполнување на новите стандарди за процесирање на картични трансакции,
- Проект за имплементација на BGP протоколот на сопствената мрежна инфраструктура со цел воведување на висока достапност на сервисите кои поминуваат преку телеком операторите,
- Проект за имплементација на систем за усогласување со PSD2 стандардот односно Open Banking,
- Проект за имплементација на новите законски измени во Домашниот Платен промет и воведување на Сметка со основни функции,
- Проект за соработка со факултетот ФИНКИ и учество на студенти од факултетот во проекти утврдени од ИТ,

Со цел усогласување на работата на центарот за процесирање на картички со барањата на картичните брендови, Банката спроведе активности за ре-сертификација согласно стандардот Payment Card Industry Data Security Standard (PCI DSS).

Политиката за информациска сигурност е основен документ на Системот за управување со информациска сигурност (СУИС) во Банката. Во Политиката е искажана посветеноста на Менаџментот на Банката за обезбедување доверливост, интегритет и расположливост на сите физички и електронски информациски средства со цел обезбедување на континуитет во работењето, заштита на клиентските податоци, конкурентска предност, ликвидност, профит, исполнување на правни, регулаторни и договорни обврски и репутација на Банката.

Во текот на 2022 година, Банката продолжи со воспоставениот начин на управување со информациска сигурност, како и со дополнувања на системот за информациска сигурност од аспект на:

- Изведување на Анализа на ИТ ризици согласно новата унапредена методологијата за анализа на ИТ ризици;
- Процедурални измени во делот на заштита на личните податоци;
- Изготвување и Усвојување на нови како и Усогласување на постоечки акти во однос на PCI DSS v 3.2 стандардот за информативна сигурност во делот на процесирање платежни картички како и имплементација на редовните проверки и контроли поврзани со истиот;
- Усогласување со Swift Customer Security Framework стандардот;
- Пенетрациско тестирање на околината за процесирање на картични трансакции;
- Пенетрациско тестирање на корпоративната и банкарската мрежа;
- Надградба на системот за заштита од злонамерен код - CheckPoint APT со функционалности за заштита од несоодветно заштитени работни станици.

Во текот на 2022 година, информациските системи и капацитети на Банката беа подложени на следните ревизии и прегледи:

- Ревизорската куќа Грант Торнтон ДОО Скопје во рамките на финансиската Ревизија изврши тестирање на генерални ИТ и сигурносни контроли;
- Дирекцијата за внатрешна Ревизија врши Ревизија на контроли на информациската сигурност како дел од нивните ревизорски ангажмани во бизнис секторите, како и посебна внатрешна контрола според барањето на Законот за заштита на лични податоци;
- Интерни и екстерни контроли според барањата за усогласеност на мајката Банка;

- Дирекцијата за сигурност на информативни системи според воспоставените политики и процедури врши периодични прегледи на имплементирани контроли низ деловните сектори на Банката, во соработка со Дирекцијата за информациски системи и техничка поддршка, Дирекцијата за усогласеност со прописи и СППиФТ и други поврзани бизнис сектори во зависност од областа која се прегледува;
- Ревизија за усогласеност со PCI DSS 3.2.1 стандардот;

Банката има воспоставен процес за управување со инциденти од информациска сигурност и одржува база на записи за сите пријавени настани и инциденти.

10. Маркетинг активности

Градење и унапредување на корпоративен бренд и корпоративна општествена одговорност

- Промовирање на ХалкЕко апликацијата која има за цел заштита на животната средина;
- Засадени 120 садници за зазеленување на повеќе локации во Кочани обезбедени со помош на средствата собрани од котизациите на ХалкВело Грин и моментално броиме преку 35000 дрвја засадени преку Халк Еко платформата;
- Промоција и развој на брендот ХалкЕко преку социјалните мрежи, активации, пр текстови и комуникација со таргет публиката;
- Награда за ХалкЕко како најдобар општествено одговорен проект во категоријата „однос со животната средина“ од страна на Министерството за економија;
- По повод Денот на планетата земја, 22 Април, поставен мурал во Маврово кој пренесува моќна порака за заштита на Планетата Земја.
- Проширување на општествено одговорниот проект „ХалкЕко“ на Халкбанк со ексклузивна колаборација за еко торби и маици дизајнирани од македонската дизајнерка Јована Филиповиќ, направени од 100% еко материјали, со zero waste прозводство;
- Поставен мурал со љубопитно девојче насликано на училиштето „Григор Прличев“ во Охрид кој испраќа порака за инклузивност, прифаќање на различностите и емпатија со оние кои живеат со најразлични предизвици;
- Заедничка кампања со Mastercard за кревање на свеста за значењето на животната средина и нашата посветеност за заштита на природата преку нашите секојдневни заложби и проектите реализирани под капата на ХалкЕко платформата;
- Поддршка на ракометна федерација;
- Текстови за финансиска едукација за време на денови на финансиска писменост организирани од страна на финансиските регулаторни институции, во соработка со приватниот финансиски сектор;
- Кампања “Активно лето со Халкбанк” со цел промоција и поддршка на мали бизниси – лојални клиенти на Банката;
- Развој на амблем анимации за промоција на амблемот Халкбанк;
- Создавање на Халки креативна училница – училница на отворено во Скопската Зоолошка градина;
- Признание за поттикнување на општествена одговорност за Сливовницата на Халки“ што го доделува Македонската асоцијација на издавачи (МАИ);
- Продукција на видео во соработка со ликовите од серијалот “Дајте музика” за поттикнување на штедење ресурси, но и средства за време на енергетска криза;
- Пакетче училиштен прибор и Бонтон за деца со слончето Халки за топло добредојде на над 3.000 првачиња низ 50 училишта низ целата држава;
- По повод Светскиот ден на уметноста, Боемската улица беше претворена во галерија на отворено на која беа изложени двесте детски цртежи кои пристигнаа на конкурсот „Пролетните авантури на Халки“;
- Создавање на видео серијал насловен како „Идолите на Халки“ преку кој се раскажуваат приказни за деца кои имаат дарба, таленти и хобија на кои се целосно посветени и кои треба да бидат инспирација во општеството;

- Караван “Приказни од моето маало” организиран во Кавадарци, Штип, Струмица преку кој ја поттикнуваме детската креативност и фантазија и им овозможуваме на сите деца да создадат свои уметнички дела, но и да научат нешто ново за животната средина, инклузијата, литературата;
- По повод Денот на екологијата и првиот ден на пролетта, Халки заедно со учениците и наставниците од ОУ „Коле Неделковски“ засадија садници во училишниот двор;
- Новогодишни подароци од Халкбанк и празнична атмосфера од најубавиот Божиќен маркет во Европа споделени со дечињата со церебрална парализа од здружението Златни Ангели;
- Спроведување на кампања „Да ги слушнеме и гушнеме“ која има за цел да ја подигне свеста за вредноста и искуството кое го имаат повозрасните генерации и поттикнување на нивно ширење и споделување со помладите генерации со цел негување на вистинските вредности;
- По повод Новогодишните празници, креирање на корпоративен материјал, со посебен осврт кон македонската уметност, традиција, археологија;
- По повод Новогодишните празници Халкбанк им подари уметнички дела на своите партнери и соработници и со ваквиот избор ја поддржи уметноста и младите уметници во земјата;
- Креирање на лого за брендот Халки;
- Поддршка за културна манифестацијата „Култура под небото“ во организација на „Булфрогс Балет“ и „Булфрогс продукција“;
- Учество на семеен базар организиран од страна на Меѓународно средно училиште Нова и промоција на актуелните производи на Банката;
- Поддршка на Ohrid Beach Film Festival;
- Поддршка на Галичник Филм Фестивал;
- Развој и продукција на проект за враќање на купувачите на нашите пазарчиња кои избобилуваат со свежи и разновидни продукти, а истовремено позитивно влијаат на менталното здравје;
- Развој и продукција на ХалкБук, списание со едукативни текстови за услугите и производите на Банката, како и разработка на општествено одговорните проекти на Банката;
- Продукција на материјали за ресторани со qr-код за промоција на актуелните производи и услуги на Банката;
- Поддршка и учество на спортски настани како Охрид Трча и трката во Струга;
- Организација на спортски настан Халк Еко Скопје Трча;
- Организација на велосипедска трка Халк Вело Грин во Маврово;
- Поддршка за тениски турнир за деца Cherry Cup;
- Поддршка на Фестивалот за детска илустрација - Литера;
- Промовирање на “Сликовницата на Халки” за деца, преку која едуцираме и охрабруваме размислување на едни од најважните теми како инклузија, еднаквост, другарство кај најмладите и донирање средства во СОС Детско Село;
- PR пласмани за поддршка на брендот;
- Интервјуа на менаџментот и на други вработени во банката;
- Користење на еко промотивни материјали;
- Брендинг на надворешни површини;
- Оддржување на социјални мрежи на банката;
- Оддржување на содржини на ВЕБ страна на банката;
- Навремено и соодветно информирање на јавноста преку медиуми;
- Ажурирање на блогот на веб страната на Банката за споделување на новости, корисни совети и текстови за правилно користење на услугите на Банката.

Производни кампањи и промоции

- Промоција и развој на брендот Халки преку социјалните мрежи, активации, пр текстови и комуникација со таргет публиката;
- Креирање на роденденски флаери со ликот на Халки и нивна поделба во игротеки низ Земјата со цел поттикнување на навиката за детско штедење кај таргет публиката;
- Организирање на конкурс за ликовни дела и раскази преку социјалните мрежа на Халки и доделување на симболични подароци ваучери за детско штедење;
- Доделување на симболичен подарок – дизајнирана радосница и водич за детско штедење за мајките родилки кои ќе станат мајки во текот на месецот на штедење, Октомври, во насока на информирање на родителите за потребата од штедење за своите најмили од најрана возраст и поттикнување на едукацијата за штедењето кај родителите и децата;
- Промоција и едукација за дигиталните канали на Банката и алтернативните начини за плаќање преку закуп на рекламен простор на таргетирани медиуми и пр текстови и интервјуа;
- Промоција на платформата Halk Eco преку наградување на корисниците, садење дрвја, оддржување на Halk Eco Skorје трча трка, оддржување на велосипедска трка Halk Velo Green во Маврово;
- Промоција на онлајн, промо, флекси, летен, еволв и новогодишен депозит на социјални мрежи и преку закуп на рекламен простор на интернет портали. Воедно промовирање на дел од производите и преку телевизиски медиуми, , печатени медиуми, радио, пр текстови и слично;
- Промовирање на потрошувачки кредит преку закуп на рекламен простор на интернет портали, телевизиски и печатени медиуми, радио и пр текстови;
- Промоција на производи за пензионери, како потрошувачки кредит за пензионери, дозволено пречекорување на трансакциска сметка и мастеркард дебитна картичка за повлекување готовина од сите банкомати во земјата без провизија;
- Промовирање на услугата плаќање на сметки во Пошта со особено поволни провизии;
- Промоција на промо депозит како атрактивен производ со поволни каматни стапки во текот на месецот на штедење Октомври;
- Промоција на станбен кредит преку закуп на рекламен простор на интернет портали, радио, ТВ, печатени медиуми и пр текстови;
- Промоција на услугата плаќање на рати со користење на кредитните картички на Банката кај одредени трговци;
- Промоција на услугата собирање на бонус поени со кредитни картички издадени од Халкбанк во пре-дефинирани периоди на различни типови продажни места објавени од страна на Банката (бензински станици, веб продавници, аптеки кои имаат ПОС терминали на Халкбанк и/или интернет продажни места кои користат виртуелен терминал на Халкбанк);
- Истакнување на предностите на кредитните и дебитните картички на банката преку соодветни текстови пласирани на таргетирани медиуми;
- Подготовка на едукативни текстови за производите на банката и начинот за нивно аплицирање и добивање и нивно пласирање на таргетирани медиуми;
- Промоција преку дигитални канали на услуга “Smart Cash” за бескартично повлекување готовина од банкомати преку електронско банкарство;
- Промоција на производ е-касичка за штедење;
- Промовирање на можноста за онлајн аплицирање за кредит, депозит и кредитни картички преку соодветна комуникација на социјалните мрежи на Банката, закуп на рекламен простор и пр текстови;
- Промотивни активности за студентскиот пакет на Банката за време на почеток на новата учебна година на факултетите во земјата;
- Соработка со најголемата синдикална организација за образование и наука – СОНК, соработка со Македонскиот Полициски Синдикат и Соработка со синдикалната организација УПОЗ и активна промоција на производите за овие таргет групи.
- Промовирање на производот “Примател на плата” преку закуп на рекламен простор на интернет портали, телевизиски и печатени медиуми, пр текстови;
- Промовирање на услугата Гармин Пеј, преку организирање на настан за лансирање на кампањата како и поддршка на трка за планинско трчање Водно – Матка Треилс;

- Промовирање на услугата Smart Send за префрлување на средства на контакт од телефонски именик преку комуникација на социјални мрежи и едукативни текстови;
- Промовирање на станбениот кредит преку закуп на рекламен простор на интернет портали, телевизиски и печатени медиуми, радио, пр текстови;
- Организирање на кампања за кредитни картички од брендот Mastercard, “Плаќањето се исплати”;
- Организирање на кампања наменета за промоција на Банкарската програма за практикантска работа на Халкбанк АД Скопје;
- Промоција на еко кредит преку закуп на рекламен простор на интернет портали, пр текстови;
- Промоција на електронското и мобилно банкарство на Банката, како и услугата за е-трговија преку социјални мрежи, едукативни текстови, закуп на рекламен простор на интернет портали.

11. Контрола на усогласеноста на работењето на Банката со прописите, спречување перење пари и финансирање на тероризам.

Дирекцијата за контрола на усогласеноста на работењето на Банката со прописите, спречување на перење на пари и финансирање на тероризам заклучно со Декември 2022 година се состои од 7 вработени лица.

Активностите на Дирекцијата во делот на спречување перење пари и финансирање тероризам го опфаќаат следното:

- Анализа на ризиците од перење на пари и финансирање на тероризам;
- Прибирање на сите невообичени/сомнителни трансакции доставени од разните организациони делови во Банката, анализирање на истите, подготвување на писмени извештаи и одлучување дали тие трансакции имаат карактеристики на сомнителна трансакција, односно дали истите да се пријават или не во Управата;
- Обезбедување на документација и информации за сите трансакции пријавени во Управата, како и за сите трансакции за кои било одлучено да не се пријават во Управата, вклучувајќи ги и причините за истото;
- Дава препораки за измени, ревидирање и унапредување на Програмата на Банката, преку оценка на нејзина усогласеност со регулативата;
- Известување на месечна основа до Управен одбор и на полугодишна основа до Надзорен одбор, со содржина согласно регулативата;
- Советување на органите на управата за мерките кои што треба да се превземат заради почитување на прописите од областа на СППифТ, вклучувајќи и следење на сите измени и дополнување на прописите, како и во меѓународната регулатива;
- Организира обука за вработените за СППифТ;
- Изготвува годишен план за обука;
- Одржува редовни контакти со други органи и институции вклучени во процесот на СППифТ;
- Останати активности согласно Програмата и регулативата;

Активностите на Дирекцијата во делот на контрола на усогласеност со прописите го опфаќаат следното:

- Континуирано следење и дистрибуција на прописите кои се однесуваат на работењето на Банката до засегнатите организациони единици и Управниот одбор, со објаснување и барање за нејзина имплементација;
- Идентификување и следење на ризиците од неусогласеност на работењето на Банката со прописите;
- Оценка на потенцијалното влијание од промените во прописите врз работењето на Банката и врз опкружувањето во кое функционира Банката;
- Мислења и совети во врска со имплементацијата на регулативата до организационите единици и Управниот Одбор на Банката;
- Мислења за усогласеноста на новите производи и деловни процеси на Банката со регулативата;

- Спроведување на обука и информирање на вработените;
- Вршење контрола на усогласеноста со прописите;
- Известување на месечна основа до Управен одбор и на полугодишна основа до Надзорен одбор;
- Останати активности согласно регулативата.

12. Дирекција за внатрешна ревизија

Како контролна функција согласно Законот за банките е воспоставена Дирекцијата за внатрешна ревизија. Таа како трето ниво на одбрана („third line of defence“) и помага на организацијата да ги оствари своите цели преку примена на систематски пристап за оценка и подобрување на ефективностa на управувањето со ризици, контролата и управувачкиот процес. Дирекцијата за внатрешна Ревизија е независен организационен дел во рамките на Банката кој ги спроведува своите активности врз база на законската регулатива и во согласност со етичкиот кодекс на Банката и политиката и процедурите за работењето на Дирекцијата.

Дирекцијата за внатрешна ревизија има одговорност пред Надзорниот Одбор и Одборот за Ревизија, а комуникација има освен со овие органи и со Управниот Одбор, средниот менаџмент, како и со вработените од организационите делови опфатени со ревизијата која се спроведува.

Дирекцијата за внатрешна Ревизија работи согласно Годишен План за работа кој содржи планирани ревизии и други активности на ревизорите, како и планиран период на спроведување на секоја ревизија или друг вид на активност. До крајот на Мај 2021 г. Дирекцијата работеше според Годишен План за работа за 2022 г., кој во Септември 2022 г беше ревидиран т.е беше направена измена и дополна на Планот како последица на организациските промени и намалените ресурси од Мај 2022 и дополнителните ангажмани во 2022 кои не беа планирани.

Во текот на 2022 година согласно Годишниот план, Дирекцијата ги насочи своите активности кон:

- Комплетирање на ревизиите префрлени од 2021 година;
- спроведување на ревизии планирани за 2022 година вклучително и ИТ ревизии, вонредни ревизии по барање на Управниот одбор на банката, како и други ревизорски ангажмани во соработка со интерната ревизија од страна на мајката банка
- оцена на преземените активности на Банката за постапување по препораките од НБРСМ кои се дел од Акциски план доставен до НБРСМ;
- проверка на статусот на имплементација на препораките од спроведени ревизии на Халк Банк Турција;
- проверка на статусот на имплементација на зададени препораки од спроведените ревизии од Дирекцијата за внатрешна ревизија;
- Изработка на квартални извештаи за прв и трет квартал за 2022, Полугодишен извештај со 30.06.2022 и Годишен извештај за спроведените активности на ДВР во 2021г.;
- Измена и дополнување на дел од интерните акти за работа на ДВР;
- изработка на месечни извештаи за работењето на Дирекцијата во текот на 2022 г.;
- како и други активности кои се во функција на подобро работење на Дирекцијата, како и на Банката во целина.

Во рамките на секоја од извршените поединечни ревизии, Дирекцијата вршеше оценка на:

- адекватноста и ефективностa на системот за интерни контроли во оперативните процеси, системи за управување со ризици, Дирекции и Филијали кои беа предмет на ревизија во текот на годината;
- следење на почитување на законската регулатива, етичкиот кодекс, и интерните политики и процедури на Банката од страна на ревидираните страни;
- поставеноста и сигурноста на информацискиот систем;
- точноста, веродостојноста и навременоста во известувањето, согласно со прописите;
- спроведувањето на политиките за управување со ризиците, како и
- проверка на усогласеноста на интерната со законската регулатива во делот на ревидираните процеси и Филијали.

Во текот на годината бројот и структурата на ревизорите во Дирекцијата се менуваше, со тоа што од 01.05.2022 еден постар ревизор е назначен како нов ВД Директор на Дирекцијата за внатрешна ревизија и во текот на Мај 2022 еден ревизор си замина од Банката. Дополнително во текот на Јули 2022 двајца вработени во Банката интерно беа прераспоредени на позиција помлад ревизор и во текот на Септември 2022 во банката се вработени други двајца на позиција ревизор.

Заклучно со 31.12.2022 година, Дирекцијата брои вкупно осум ревизори (двајца помлади ревизори, двајца ревизори и двајца постари ревизори, еден ИТ ревизор и ВД Директор на Дирекцијата).

Во согласност со политиката на Банката за континуиран професионален развој на вработените, во текот на 2022 год. ревизорите од Дирекцијата посетуваа семинари/обуки од областа на ревизијата организирани од истакнати институции и здруженија во Р.Северна Македонија и странство. Овие вработени исто така, посетуваа и интерни обуки и тренинзи одржани од страна на неколку дирекции на Банката во врска промените кои се направени во нивните деловни активности во насока на подобрување на квалитетот на процесите, ефикасноста на системите на интерни контроли или интерните акти со кои се регулираат овие процеси.

Во текот на 2022 г Дирекцијата изработи Годишен план за 2023 г согласно Методологијата за изработка на годишен план на база оценка на ризиците во форма на матрица имајќи ги во предвид барањата од законската регулатива.

13. Дирекција за внатрешна контрола

Дирекцијата за внатрешна контрола претставува посебен организационен дел во Банката која за своето работење е одговорна пред Управниот Одбор, а секојдневно соработува со Директорите на Секторите и Дирекциите како и со контролираните страни.

Главните цели, организационата поставеност и линии на известување, обврските одговорностите и овластувањата на Дирекцијата за внатрешна контрола се опишани и дефинирани во Политиката на Дирекцијата.

Дирекцијата за внатрешна контрола претставува дел од севкупниот систем на интерни контроли (СИК) и помага на банката и придонесува за постигнување на ефективен СИК, преку спроведување на следните главни активности:

- Учество и помош во дизајнот и континуирано подобрување на компонентите на СИК, интерните контролни активности и како тие треба да се спроведуваат, заедно со менаџментот на релевантните организациони делови;
- Континуиран мониторинг на имплементација на интерни контролни активности во процесите;
- Зголемување на свесноста на вработените за интерните контроли и нивната улога во СИК со континуирано промовирање на бенефитите на силен СИК;
- Предлагање на измени на СИК и интерните контролни активности со цел нивно подобрување и
- Спроведување на внатрешни контроли според годишниот план за работа на Дирекцијата.

Интерната регулатива според која работи Дирекцијата за внатрешна контрола е воспоставена во 2012 година и досега се воспоставуваат системски процедури за тестирање на ризиците и процедури на тестирање.

Дирекцијата за внатрешна контрола во 2022 година спроведе контрола во 2 филијали теренски и во сите филијали континуирано вонтеренски вршеше проверка преку систем. Спроведени се и 11 вонредни истраги според барањата на Менаџментот.

Дирекцијата работи според усвоен годишен план од Надзорниот Одбор на Банката, според кој главно Филијалите ќе бидат предмет на внатрешна контрола (теренски и позадински) како и континуирани контроли што се вршат системски на ниво на цела банка.

Вработените во Дирекцијата се учесници на обуки и семинари и како обучувачи и како посетители од областа поврзани и Контролни процеси и интерни контроли.

Работењето на ова Дирекција, реализацијата на нејзините цели и спроведување на нејзините задачи ќе придонесе за подобрување на ефикасноста и ефективноста на целокупниот систем на внатрешни контроли на банката.

14. Финансиски план на Банката

Реализација на финансискиот план за 2022

Реализација на Билансот на состојба за 2022

Во однос на реализација на Финансискиот План за 2022 година нотирани се следните ефекти:

- Вкупната актива на Банката заклучно со 31.12.2022 година благо ја надминува Буџетираната актива за 2022 година, односно реализираната вкупна актива во однос на буџетираната изнесува 103,4%;
- Ликвидната актива е на ниво од 121,3% од планираното ниво на 31.12.2022 година;
- Хартиите од вредност се на ниво од 95,1% од планираното ниво на 31.12.2022;
- Планираната цел во однос на кредитите е реализирана во целост, односно изнесува 101,7%. Реализацијата на портфолиото на корпоративни клиенти е остварено со 107,7%, реализацијата на портфолиото на кредити на население е остварено со 95,3%;
- Вкупните депозити на Банката се со реализација од 106,6%. Позицијата „Депозити од Банки и Финансиски институции,“ е поголема од планираната односно изнесува 145,8%, додека „Депозити од клиенти,“ изнесува 100,4%;
- Депозитите на клиентите се поголеми од планираните цели за 0,4%. Депозитите на население се над планираните за 7,6%. Во однос на депозитите на компаниите реализацијата на буџетските цели е за 6,2% помало во однос на планираното;
- Позицијата Позајмици (Кредитни линии) е под планираното ниво за 17,3%;
- Акционерскиот капитал е за 4,8% под планираното ниво за 2022 година.

Реализација на Билансот на успех за 2022

- Нето приходите од камата се под планираните цели за 2,5% главно поради расходите од камата кои се за 27,2% повисоки од планираните;
- Приходите од провизии и надоместоци се под планираното ниво за 2022 година за 0,4%;
- Нето резултатот од тргување е над планот за 31,4% во најголем дел поради остварени приходи од тргување со ХВ;
- Вкупните оперативни трошоци се над планираните за 3,5%;
- Трошоците за вработени се под планираното ниво за 6,3%, останатите оперативни трошоци се 13,9% над планираното;
- Оперативната добивка пред резервација е пониска од планираната за 37,2%;
- Резервациите за кредитното портфолио се над планираните за 181,6%, додека нефункционалните кредити се на ниво од 1,5% од вкупното портфолио;
- Нето добивката е под планираното ниво за 36,1%.

Финансиски План за 2023 по последен Буџет

Согласно Финансискиот план за 2023 година, вкупните средства на Банката треба да се зголемат за 9% во однос на 2022 година и да изнесуваат околу 1.488 милиони евра.

Најголемата позиција во средствата на Банката – кредити на комитенти, во 2023 година се планира да достигнат вредност од 1.029 милион евра или пораст од 11,6%.

Во делот на депозити на клиенти, Банката во 2023 година планира пораст на депозитите за 11,4% во однос на 2022, односно депозити на клиенти на крајот на 2023 година да изнесуваат 946 милиони евра.

Оперативните приходи во 2023 година, изразени преку нето приход од камата, нето приход од провизии, приходи од курсни разлики и категоријата други приходи, планирано е да изнесуваат 62,5 милиони евра што е за 26,3% повеќе во однос на 2022 година.

Поголеми активности се планираат во зголемување на приходите, провизии, приходи од курсни разлики во делот на активности на девизен пазар и севкупно зголемено девизно работење и категоријата други приходи.

Оперативните расходи во 2023 година се планирани во износ од 35,8 милиони евра и зголемување од 21,5% во однос на 2022 година. Зголемувањето е во функција на зголемените планирани активности на Банката и редовните зголемени фиксни трошоци на Банката.

Оперативната добивка на банката во 2023 година се планира да изнесува 26,6 милиони евра, односно зголемување во однос на 2022 година за 33,4%.

По одбивањето на трошокот за новите резервации за кредитното портфолио и превземените средства, добивката пред оданочување согласно проекциите ќе изнесува 20,3 милиони евра.

15 . Деловен потфат на Банката

Цели и задачи на деловниот потфат на Банката

ХАЛКБАНКА следејќи ги пазарните текови, притоа грижејќи се да ги оствари барањата на клиентите, кредиторите и акционерите, во наредниот период ќе се ангажира да ги оствари следните цели и задачи:

- зголемување на ефикасноста на банкарските функции;
- проширување на дистрибутивната мрежа;
- воведување на нови безбедносни контроли на процесите за картички
- зголемување на продажба на производи;
- зголемување на учеството на пазарот;
- развој на нови производи;
- вработување на персонал, обука и наградување.

16. Примања на членовите на Надзорниот одбор

Вкупниот износ на примања на членовите на Надзорниот одбор за 2022 – та година изнесува 6.901 илјади денари, што ги опфаќа вкупните бруто примања на членовите на НО.

17. Надомест на извршните директори

Вкупниот износ на примања на членовите на Управниот одбор за 2022 – та година изнесува 32.759 илјади денари, што ги опфаќа вкупните бруто примања на членовите на УО.

Подолу во точка “Информации и податоци за спроведување на Политиката на наградување на Банката” дадена е табела со износите на примањата на Управниот одбор поделени според фиксен и варијабилен дел.

18. Извештај за корпоративно управување на Халкбанк АД Скопје

Корпоративното управување во банка претставува збир од заемни односи меѓу Акционерите на Банката, Надзорниот одбор, Управниот одбор, другите Лица со посебни права и одговорности и останатите заинтересирани лица, преку кои се воспоставуваат соодветна организациска структура и соодветни механизми за дефинирање на целите на банката и за нивно остварување и следење. Тоа подразбира дефинирање на правата и одговорностите на овие лица, а особено на тоа како Надзорниот и Управниот одбор:

- ја дефинираат деловната политика на банката;
- вршат надзор на работењето на Банката, односно раководат со секојдневното работење на Банката;
- Ги штитат интересите на депонентите, ги исполнуваат обврските кон акционерите и ги имаат предвид интересите на останатите заинтересирани лица;
- воспоставуваат корпоративна култура и вредности;
- вршат избор на вработените и го следат нивното работење;
- ги воспоставуваат функциите на контрола на Банката.

Под „корпоративна култура и вредности“ се подразбираат правила и стандарди со кои се овозможува одговорно и етичко постапување во процесот на комуникацијата со заинтересираните лица, при распределбата на ресурсите заради исполнување на деловната политика на банката, во развојот на човечките ресурси и во процесот на одлучување во секојдневното работење на Банката.

Под „заинтересирани лица“ се подразбираат депонентите, акционерите, другите доверители на Банката, инвеститорите, регулаторните и супервизорските органи, надворешните институции за кредитен рејтинг, Фондот за осигурување на депозити, друштвата за ревизија, медиумите и други субјекти кои имаат интерес за работењето на Банката.

Корпоративното управување, во најширока смисла, се однесува на начинот на кој се воспоставува рамнотежа на интересите кои во однос на Банката постојат помеѓу различни лица и ентитети. Со него се означува системот преку кој се дефинираат и постигнуваат целите на Банката, се проценуваат нејзините ризици и се одбираат начини за остварување на добри перформанси преку стандардизација на процесите, која се заснова врз принципите на одговорност, транспарентност и контрола во одлучувањето, секојдневното работење и известувањето за состојбите во компанијата.

Акционерска структура на Банката

Основната главнина на ХАЛК БАНКА А.Д Скопје изнесува 11.001.910.000 денари, поделена на вкупно 1.100.191 обични акции со право на глас, со номинална вредност од 10.000 денари по акција. Банката има вкупно 11 акционери евидентирани во акционерската книга на Банката што се води во Централниот Депозитар за Хартии од Вредност на Република Северна Македонија од кои 5 физички лица и 6 правни лица.

Акционер со учество над 5% од акциите со право на глас е ХАЛК БАНКАСИ А.Ш. ИСТАНБУЛ со вкупно 1.095.405 обични акции односно 99,56% од вкупниот број на акции.

Претставници на ХАЛК БАНКАСИ А.Ш. ИСТАНБУЛ во Надзорниот одбор се г-дин Осман Арслан – Претседател на Надзорниот одбор, г-дин Илхан Болукбаш - член на Надзорен одбор, г-дин Олџај Атлиоглу - член на Надзорен одбор, г-дин Фатих Шахбаз - член на Надзорен одбор и г-дин Хасан Гокхан Килич - член на Надзорен одбор.

Обичните акции ги даваат на нивните сопственици следните права: право на глас, така што една обична акција дава право на еден глас во Собранието на Банката, право на дивиденда согласно одлуката на Собранието на Банката и право на исплата од остатокот од ликвидациската, односно стечајната маса на Банката.

Собрание на акционери

Во текот на 2022 година беа одржани 3 (три) Собранија на акционери од кои едно Генерално и две вонредни собранија на акционери.

На Вонредното Собрание на акционери одржано на ден 14.03.2022 година се одлучуваше за усвојување на: Записникот од Годишното Собрание на акционери на Халк Банка А.Д. Скопје одржано на ден 30.06.2021 година и Одлука за преименување на член на Надзорен Одбор..

На Годишното Собрание на Акционери одржано на 30.06.2022 година се одлучуваше за усвојување на: Записникот од Вонредното Собрание на акционери на Халк Банка А.Д. Скопје одржано на ден 14.03.2022 година; Годишниот извештај за 2021 година и писмено мислење на Надзорниот одбор; Усвојување на единечна и консолидирана Годишна сметка на банката за 2021 година; Консолидирана годишна сметка на Халк Банка А.Д. Скопје и Халк Осигурување А.Д. Скопје за 2021 година, Финансиските извештаи на Банката за 2021 година, подготвени согласно сметководствената регулатива на Република Северна Македонија, Меѓународните стандарди за финансиско известување и Меѓународните сметководствени стандарди, ревидирани од друштвото за ревизија; Извештајот на Друштвото за ревизија за 2021 година и писмено мислење за истиот од Надзорниот одбор; Одлуката за употреба и распоредување на остварената добивка за годината која завршува на 31 декември 2021 година; Одлука за зголемување на основната главнина на Халк Банка А.Д. Скопје со издавање на акции по пат на приватна понуда со XIX-та емисија на акции на институционален инвеститор, Одлука за измена и дополнување на Статутот на Халк Банка А.Д. Скопје и Одлука за одобрување на извештајот за работа на Надзорниот одбор во 2021 година од аспект на поединечни членови и колективно.

На Вонредното Собрание на акционери одржано на ден 04.11.2022 година се одлучуваше за усвојување на: Записникот од Годишното Собрание на акционери на Халк Банка А.Д. Скопје одржано на ден 30.06.2022 година и Одлука за избор на Друштво за ревизија на Халк Банка АД Скопје за 2022 година.

Информации и податоци за составот, надлежностите и функционирањето на Надзорниот одбор, Управниот одбор и на останатите органи на Банката

18.1 Информации за бројот и составот на органите на Банката

Информации за бројот и составот на Надзорен Одбор

Во 2022 година Надзорниот одбор на Халк Банка А.Д. Скопје работеше во следниот состав:

- Г-дин Осман Арслан, Претседател на Надзорен одбор;
- Г-дин Илхан Болукбаш, член на Надзорен одбор;
- Г-дин Олџај Атлиоглу, член на Надзорен одбор;
- Г-дин Фатих Шахбаз, член на Надзорен одбор;
- Г-дин Хасан Гокхан Килич, член на Надзорен одбор;
- Г-дин Борис Петровски, Независен член на Надзорен одбор;
- Г-ѓа Биљана Ангелова, Независен член на Надзорен одбор.

Од страна на Собранието на акционери на 14 март 2022 година г-дин Олџај Атлиоглу е преименуван за член на Надзорниот Одбор, согласноста е издадена од страна на Народна Банка на РСМ на 20 мај 2022 година (примено во Банката на 23 мај 2022 годин) и уписот во Централниот регистар на РСМ е извршен на 30 мај 2022 година.

Во текот на 2022 година Надзорниот одбор на Банката одржа 27 седници, во седиштето на Халк Банка АД Скопје или преку телеконференциска или видеоконференциска врска или дописи по електронски пат.

Информации за бројот и составот на Управниот Одбор

Во текот на 2022 година Управниот одбор на Банката работеше во следниот состав:

1. Д-р Билал Суџубаши - Главен Извршен директор;
2. Г. Турхан Адеми - Извршен директор;
3. Г. Томче Тасевски - Извршен Директор;
4. Г-ѓа Букет Геречци - Извршен Директор.

Поделбата на надлежностите и одговорностите помеѓу членовите на Управниот одбор, кои стапија во сила од 01.01.2020 година, е дадена подолу:

Претседателот на Управниот Одбор на Банката го координира работењето на организационите делови кои се под надлежност на членовите на управниот одбор и е надлежен за односите со јавност, но не е вклучен и надлежен од организацискиот дел кој го покрива финансиското работење и управувањето со ризиците.

Членот на Управен Одбор на Банката, Турхан Адеми е надлежен и одговорен за:

- Сектор за кредитирање:
  - Дирекција за кредитирање на корпоративни клиенти и кредитирање на мали и средни претпријатија;
  - Дирекција за кредитирање на население.
- Сектор за средства, ликвидност и меѓународно банкарство:
  - Дирекција за меѓународно банкарство и финансиски институции;
  - Дирекција за управување со средства, ликвидност и тргување;
  - Дирекција за управување со готовина.
- Сектор за човечки ресурси и организација:
  - Дирекција за човечки ресурси, организација и обука;
  - Дирекција за административни работи.

Членот на Управен Одбор на Банката, Томче Тасевски е надлежен и одговорен за:

- Сектор за финансиско управување и планирање:
  - Дирекција за финансиско управување, планирање и известување;
  - Дирекција за сметководство;
  - Дирекција за кредитна анализа.

- Сектор за наплата на ризични побарувања, правни работи и сигурност на информативните системи:
  - Дирекција за наплата на ризични побарувања;
  - Дирекција за правни работи;
  - Дирекција за сигурност на информативните системи.

- Самостојни Дирекции со контролна функција:
  - Дирекција за внатрешна контрола;
  - Дирекција за управување со ризици;
  - Дирекција за усогласеност со прописи и СППифТ.

Членот на Управен Одбор на Банката, Букет Геречци е надлежна и одговорна за:

- Сектор за маркетинг:
  - Дирекција за маркетинг и продажба на корпоративни клиенти;
  - Дирекција за маркетинг и продажба на мали и средни претпријатија;
  - Дирекција за маркетинг на население;
  - Дирекција за алтернативни канали и дистрибуција – маркетинг;
  - Дирекција за управување со депозити.

- Сектор за операции и информациски системи:
  - Дирекција за информациски системи и техничка поддршка;
  - Дирекција за платен промет во земјата/Операции;
  - Дирекција за платен промет во странство;
  - Дирекција за кредитни и депозитни операции;
  - Дирекција за алтернативни канали и дистрибуција – операции

Информации за бројот и составот на Одбор за ревизија

Согласно Законот за Банките, мнозинството членови на Одборот за ревизија се избрани од редот на членовите на Надзорниот одбор, а еден член е независен.

Работењето на Одборот за ревизија на Банката во 2022 година започна во следниот состав:

1. Г-дин Фатих Шахбаз, Претседател на Одборот за ревизија и член на Надзорен одбор
2. Г-дин Олцај Атлиоглу, член на Одборот за ревизија и член на Надзорен одбор;
3. Г-дин Хасан Гокхан Килич, член на Одборот за ревизија и член на Надзорен одбор;
4. Г-ѓа Биљана Ангелова, член на Одборот за ревизија и независен член на Надзорен одбор;
5. Г-дин Ненад Рангеловиќ, надворешен член на Одборот за ревизија.

Во текот на 2022 година, Одборот за ревизија одржа 4 седници во седиштето на Халк Банка АД Скопје или преку телеконференциска, видеоконференциска врска или преку дописи по електронски пат.

Во рамки на седниците Одборот разговараше за важни прашања во врска со активностите и резултатите на банката, како што се: Разгледување на конечниот Записник од извршена непосредна теренска контрола од страна на Народна Банка на Р. Северна Македонија заведена под број ПТ.бр.17-21531/1 од 14.07.2021 година; Извештај на Дирекцијата за внатрешна ревизија од спроведената оценка на статусот на препораките од Акцискиот план на Банката доставен до НБРСМ, со рок на имплементација 31.12.2021, 31.03.2022 и 30.06.2022 година; Финансиски извештаи на Халк Банка А.Д.

Скопје за 2022 година; Извештај од Дирекцијата за внатрешна ревизија за оцена на превземените активности на Банката за постапување согласно писмено предупредување на НБРСМ бр. 15-14077/14 од 31.12.2021 година и Разгледување на конечниот Записник од извршена непосредна теренска контрола од страна на Народна Банка на Р. Северна Македонија заведена под број ПТ.бр.17-27684/1 од 12.08.2022 година и Меморандум доставен на 22.11.2022 година.

Исто така, во текот на седниците дискутирани беа важни точки во врска со: Годишен Извештај за работењето на Дирекцијата за внатрешна ревизија за 2021 година, Разгледување на Годишниот план на Дирекцијата за внатрешна ревизија за 2022 година и Измена и дополнување на Годишниот план за 2022 година, Полугодишен Извештај на Дирекцијата за контрола на усогласеност на работењето на Банката со прописите и СПП за втората половина од 2021 година и за првата половина од 2022 година Финансиски извештаи на Халк Банка А.Д. Скопје за 2021 година, Предлог за назначување на друштво за ревизија за Халк Банка АД Скопје за 2022 година и 31.03.2023 година, Предлог – одлука за измена и дополнување на сметководствените политики на Халк Банка АД Скопје,; Предлог – одлука за измени и дополнувања на интерната регулатива на Дирекцијата за внатрешна ревизија, Годишен Извештај за проценка на ризикот од перење пари и финансирање на тероризам во Халк Банка АД Скопје за 2021 година, Извештаи на Одборот за управување со ризици, Годишни и полугодишни извештаи за работењето на Одборот за ревизија и Квартални Известувања за работењето на Одборот за ревизија.

Информации за бројот и составот на Одборот за Управување со ризици

Согласно Законот за Банки и Статутот на Халк Банка АД Скопје, Одборот за управување со ризици се состои од седум (7) члена. Мандатот на членовите на Одборот за управување со ризици изнесува 2 години.

Членовите на Одборот за управување со ризици се избирани од редот на лицата со посебни права и одговорности кои се вработени во банката.

Сите членови на Одборот за управување со ризици, имаат соодветно искуство во областа на финансиите и банкарството.

Во 2022 година Одборот за управување со ризици ги извршуваше активностите во следниот состав:

1. Г-дин Томче Тасевски, Претседател на Одборот за Управување со ризици и член на Управниот Одбор на Банката;
2. Г-дин Турхан Адеми, член на Одборот за Управување со ризици и член на Управниот Одбор на Банката;
3. Г-дин Владимир Давчев, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Дирекцијата за управување со ризици;
4. Г-дин Кирил Бухов, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за операции и информациски системи;
5. Г-ѓа Дерја Хамза Сефери, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за наплата на ризични побарувања, правна служба и информациска сигурност;
6. Г-дин Беркан Имери, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за Финансиско управување, планирање и известување;
7. Г-ѓа Марија Кироска-Јовческа, член на Одборот за Управување со ризици, Директор на Секторот за кредитирање.

Одборот за управување со ризици во 2022 година работеше и одлучуваше во рамките на своите надлежности утврдени со Статутот и другите акти на Банката и со законската и подзаконската регулатива и редовно на своите седници разгледуваше информации, анализи, извештаи, прегледи, за изложеност на Банката на поодделни ризици изработени од службите во Банката кои вршат оцена на ризиците.

Во 2022 година Одборот за управување со ризици одржа 52 седници.

Одборот за управување со ризик своите активности ги извршуваше согласно планот за работа кој што се утврдува на почетокот на секоја година, со цел да се обезбеди поголема ефикасност во работата на Одборот од аспект на навремено добивање на квалитетни информации и материјали за одржување на седниците. Во зависност од актуелноста на одредени настани на седниците покрај точките утврдени со планот се разгледуваа и други точки.

Одборот за управување со ризици на седниците вршеше анализа и оцена на извештаите за изложеност на ризик на банката од аспект на најмалку следниве видови ризици:

- Кредитен ризик вклучувајќи и ризик на земјата;
- Ликвидносен ризик;
- Валутен ризик;
- Пазарен ризик;
- Ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности;
- Изложеност на банката на ризик од концентрација;
- Оперативен ризик;
- Стратегиски ризик;
- Адекватност на капиталот.

На одржаните седници Одборот за управување со ризици донесе заклучоци, а носеше и препораки и инструкции во врска со појавените ризици во тековното работење на Банката.

На квартално ниво на седниците на Одборот за управување со ризици се разгледуваа: - извештаи за следење на репутациски ризик; извештаи за информациска сигурност; - извештаи доставени до НБРСМ за супервизорски цели со општи податоци за Банката, додека на полугодишно ниво ги разгледуваше и извештаите за стрес тест на изложеноста на кредитен, валутен, ликвидносен и каматен ризик.

На седниците на Одборот за управување со ризици покрај горенаведените материјали се разгледуваа и други материјали по барање на членовите на Одборот за управување ризици во врска со следење и оценка на степенот на ризиците на кои е изложена Банката во тековното работење. Исто така Одборот за управување со ризици го следеше исполнувањето на препораките на Народната Банка, како и измените и дополнувањата на прописите на Народна Банка кои се однесуваа на управувањето со ризици и редовно и ажурно вршеше усогласување на актите на Банката преку предлози за измени и дополнувања или со ревидирање на политиките за управување со ризици, процедурите и другите акти со кои се уредува управувањето со подделни видови ризици.

18.2. Постапка за избор, именување и разрешување на членовите на органите на Банката

Согласно член 83 став 2 од Законот за Банки, членовите на органите на Банката, како лица со посебни права и одговорности не може да биде:

- 1) член на Советот на Народната Банка;
- 2) вработено во Народната Банка;
- 3) на кое му е изречена прекршочна санкција, или казна забрана за вршење професија, дејност или должност;
- 4) кое не поседува репутација со што може да биде загрозувано сигурното и стабилното работење на Банката;
- 5) кое не ги почитува одредбите од Законот за Банки и прописите донесени врз основа на Законот за Банки и/или не ги спроведуваало или не ги спроведува и/или постапувало или постапува спротивно на мерките изречени од гувернерот, со што биле или се загрозувани сигурноста и стабилноста на Банката;
- 6) член на надзорен одбор, одбор за управување со ризици, одбор за ревизија и управен одбор на друга Банка или вработен во друга Банка или
- 7) кое извршувало функција на лице со посебни права и одговорности во Банка или друго правно лице во кое била воведена администрација или над кое е отворена стечајна или ликвидациона постапка, освен доколку недвосмислено, врз основа на расположливите документи и податоци се утврди дека лицето не придонело за настанување на условите за воведување на администрација, стечајна или ликвидациона постапка или функцијата ја вршело непосредно пред или по настанување на причините кои довеле до воведување на администрација, отворање на стечај или спроведување на ликвидациона постапка.

За лице кое не поседува репутација ќе се смета и лице кое е осудено со правосилна судска пресуда на безусловна казна затвор над шест месеци, се додека траат правните последици од

пресудата и/или доколку членот на Управен одбор има соработник којшто е осуден со правосилна судска пресуда на безусловна казна затвор над шест месеци, додека траат правните последици од пресудата.

Член на надзорен одбор на Банка може во исто време да биде и:

- член на еден орган на управување и на еден орган на надзор, односно да извршува една функција на извршен и една функција на неизвршен член на одбор на директори во небанкарски финансиски институции или нефинансиски институции или

- член на три органи на надзор, односно да извршува три функции на неизвршен член на одбор на директори на небанкарски финансиски институции или нефинансиски институции.

Член на управен одбор на банка може во исто време да биде и член на најмногу два органи на надзор односно неизвршен член на одбор на директори во најмногу две небанкарски финансиски институции или нефинансиски институции.

Член на управен одбор на банка не може да биде и лице кое е управител, член на управен одбор или извршен член на одбор на директори во кое било домашно или странско трговско друштво.

Горенаведените ограничувања не се однесуваат на членство во органи на непрофитни организации на волонтерска основа, без надоместок и во органите на трговски друштва кои припаѓаат на иста Банкарска група во Р.С. Македонија или во странство.

Постапка за избор, именување и разрешување на членовите на Надзорниот Одбор на Банката

Членовите на Надзорниот одбор ги именува Собранието на Банката со одлука која влегува во сила по добивањето на согласност од Гувернерот на НБРСМ.

Согласно Статутот на Банката мандатот на членовите на Надзорниот Одбор трае 4 години.

Во постапката за именување на членови на Надзорниот одбор на Банката, Собранието на акционери особено ги зема во предвид законските одредби според кои член на Надзорен Одбор не може да биде лице вработено во Банката, а најмалку една четвртина од членовите на Надзорниот одбор на Банката треба да бидат независни членови. Членовите на Надзорниот Одбор имаат минимум високо образование, познавање на прописите од областа на банкарството и/или финансиите, правилата за добро корпоративно управување, познавање на финансиската индустрија и опкружувањето во кое делува Банката, искуство кое придонесува за стабилно, сигурно и ефикасно управување и надзор над работењето на Банката, поседуваат чесност, компетентност, способност за независна оценка и силен личен интегритет, го познаваат профилот на ризичност на Банката, ја разбираат улогата на член на Надзорен Одбор во корпоративното управување во Банката, го познаваат регулативното опкружување, се грижат за воспоставување и одржување на професионални односи со надлежните супервизорски и регулаторни институции, поседуваат соодветни знаења и искуство за извршување на своите надлежности, избегнуваат судир на интереси итн.

Исто лице не може да биде независен член на надзорниот одбор подолго од три последователни мандата.

Во случаите кога банката, како дел од банкарска група, спроведува политики на групата, членовите на надзорниот одбор треба да обезбедат тие политики да се соодветни за банката и да се во согласност со законите на Република Северна Македонија и стандардите на Народната банка.

Надзорниот одбор е должен да изврши оценка на соодветноста на членот/кандидатот за член на Надзорен одбор пред секое именување на нов член, пред реименување и еднаш годишно.

Со Политиката за начинот на избор, следење на работењето и на разрешувањето на членовите на Надзорниот одбор се опфатени правилата за начинот на избор на членови на Надзорниот одбор, следење на нивното работење, оценувањето, дополнителните критериуми за (ре)именување, обучување како и нивното разрешување од функцијата член на Надзорен одбор.

Согласно Статутот на Банката, мандатот на членовите на Надзорниот одбор може да престане и пред истекот во случај ако се исполнети условите кои оневозможуваат назначување на член, ако Гувернерот на НБРСМ ја повлече согласноста за именување на член, по лично писмено барање и во други случаи утврдени со Закон. Во случај на престанување на мандатот, привремена спреченост за работа, давање оставка или друго неочекувано отсуство на членот на Надзорен одбор, на првата или најдоцна втората редовна седница, Надзорниот одбор ќе го разгледа прашањето и ќе донесе заклучок во однос на именување на нов член на Надзорен одбор како и предлог за свикување на собрание на

акционери. Заклучокот и барањето за свикување на седница на собрание на акционери се доставува до Дирекцијата за содружништва на Халк Банкеси АШ и до мнозинскиот акционер за понатамошно постапување.

Постапка за избор, именување и разрешување на членовите на Управен Одбор

Членовите на Управниот одбор ги именува Надзорниот Одбор на Банката со одлука која влегува во сила по добивањето на согласност од Гувернерот на НБРСМ.

Согласно Статутот на Банката мандатот на членовите на Управниот Одбор е 2 години.

При именување на членовите на Управниот Одбор на Банката, Надзорниот Одбор особено ги има во предвид одредбите од законските прописи согласно кои членот на Управниот одбор мора да има шест години успешно работно искуство од областа на финансиите или банкарството односно три години работно искуство како лице со посебни права и одговорности во банка со активности соодветни на банката во која се именува, членот на Управен одбор на Банката да не е член на орган на управување или на надзорен орган на кое било друго трговско друштво освен отстапувањата кои се предвидени со Законот за Банки, да го познава профилот на ризичноста на Банката, да ги познава прописите од областа на банкарство и/или финанси, да поседуваат стручни знаења и искуство потребни за независно управување на банката а особено за разбирање на активностите што ги врши банката и на материјалните ризици на кои е изложена, во согласност со правилата за корпоративно управување, да поседуваат чесност, углед, професионалност, способност за организација на работата на Банката, самостојност во оценките и одлучувањето, силен личен интегритет, придржување кон највисоките стандарди на етичко однесување и сл. Членовите на Управниот Одбор на Банката функција ја вршат чесно, независно, непристрасно со постојана грижа за угледот и успешното работење на Банката.

Управниот одбор на Банката согласно Статутот на Банката се состои од 4 (четири) члена, кои се подеднакво одговорни за работењето на Банката и за обврските што ги превзема Банката. Членовите на Управниот одбор се во редовен работен однос во Банката, и најмалку еден од членовите го познава македонскиот јазик и неговото кирилично писмо и има постојано живеалиште во Р.С. Македонија.

Надзорниот одбор е должен да изврши оценка на соодветноста на членот/кандидатот за член на Управен одбор пред секое именување на нов член, пред преименување и во случај на значајни промени во деловниот модел односно промена во најзначајните производи и услуги што ги нуди банката коишто и овозможуваат остварување на планираните приходи и на планираниот раст, согласно деловната политика.

Со Политиката за начинот на избор, следење на работењето и на разрешувањето на членовите на Управниот одбор се опфатени правилата за начинот на избор на членови на Управниот одбор, следење на нивното работење, дополнителни критериуми за (ре)именување, оценувањето како и нивното разрешување од функцијата член на Управен одбор.

Мандатот на член на Управниот Одбор на Банката може да престане доколку Гувернерот на НБРСМ ја повлече согласноста за именување на член, на основа на негово барање, врз основа на одлука на надлежен орган, Надзорниот Одбор и во други случаи утврдени со закон.

Во случај на престанување на мандатот, привремена спреченост за работа, давање оставка или друго неочекувано отсуство на членот на Управен одбор, на правата или најдоцна втората редовна седница, Надзорниот одбор ќе го разгледа прашањето и ќе превземе соодветни мерки за именување на нов член на Управниот одбор.

Постапка за избор, именување и разрешување на членовите на Одборот за ревизија

Надзорниот Одбор на Банката ги именува и разрешува членовите на Одборот за ревизија. Одборот за ревизија на Банката се состои од пет членови, мнозинството членови во одборот за ревизија се од редот на членовите на Надзорниот одбор, а останатите членови се независни членови при што најмалку еден член мора да биде овластен ревизор од Институтот на овластени ревизори на Република Северна Македонија. Членовите на одборот за ревизија од своите редови избираат претседател кој е одговорен за организација на работата на одборот за ревизија.

Мандатот на членовите на Одборот за ревизија е 4 (четири) години со право на повторен ре-избор.

Избраните членови на Одборот за ревизија кои се и членови на Надзорниот одбор на Банката, можат да ја вршат функцијата на членови на Одборот за ревизија по добивање на согласност од НБРСМ за членови на Надзорниот одбор на Банката. Независниот член на Одборот за ревизија го именува Надзорниот одбор, а за изборот се известува НБРСМ во рок од 5 дена од денот на изборот

Мандатот на член на Одборот за ревизија на Банката може да престане во следните случаи:

- Со оставка на членот на Одборот за ревизија;
- Со разрешување од страна на Надзорниот одбор на Банката;
- Со истекот на мандатот;
- Со повлекување на согласноста од страна на Гувернерот на НБРСМ, доколку членот на Надзорен одбор не исполнува кол било од условите предвидени во членовите 57, 83 и 88 од Законот за Банки и
- Во други случаи утврдени со Закон

Постапка за избор, именување и разрешување на членовите на Одборот за управување со ризици

Согласно Законот за Банки и Статутот на Халк Банка АД Скопје, Одборот за управување со ризици се состои од седум (7) члена. Мандатот на членовите на Одборот за управување со ризици изнесува 2 години.

Членовите на Одборот за управување со ризик ги именува Надзорниот Одбор на Банката. Надзорниот Одбор од редот на членовите на Одборот за управување со ризици назначува Претседател на Одборот. Во случај на отсуство претседателот го заменува другиот член на Управниот одбор. Двајца (2) од членовите на Управниот одбор се членови на Одборот за управување со ризици. Покрај членовите на Управниот одбор, други членови на Одборот за управување со ризици се: Директор на Дирекција за управување со ризици, Директор на Секторот за финансиско управување, планирање и известување, Директор на Секторот за операции и информациски системи, Директор на Секторот за кредитирање и Директор на Секторот за наплата на ризични побарувања, правна служба и информациска сигурност како член.

Членовите на Одборот за управување со ризици се избирани од редот на лицата со посебни права и одговорности кои се вработени во банката. Мандатот на член на Одборот за управување со ризици на Банката може да престане на негово барање, врз основа на одлука на надлежен орган, Надзорен Одбор и во други случаи утврдени со закон.

Постапка за избор, именување и разрешување на лицата со посебни права и одговорности

Лицата со посебни права и одговорности ги именува Управниот одбор. Лице со посебни права и одговорности може да биде само лице кое ги исполнува со Закон пропишаните услови.

Лица со посебни права и одговорности кои се именувани од страна на Управниот одбор се:

- Директори на Сектори,
- Директори на самостојни Дирекции,
- Директори на дирекции и
- Директори на филијали.

Лицата со посебни права и одговорности ја организираат, координираат, раководат и се одговорни за работата од нивниот делокруг на работа, утврден со организационата шема, актот за внатрешната организација и систематизација и Договорот за работа.

Мандатот на лицата со посебни права и одговорности именувани од Управниот одбор на Банката е 2 (две) години со можност за повторен избор.

Мандатот на лицата со посебни права и одговорности именувани од Управниот одбор на Банката може да им престане и пред истекот на нивно барање, врз основа на одлука на Управен Одбор и во други случаи утврдени со закон.

Работењето на лицата со посебни права и одговорности е предмет на оценка од страна на Управниот Одбор најмалку еднаш годишно и зависно од истата се одлучува за нивниот понатамошен ангажман, што е посебно регулирано со договорот утврден во Член 67 став 3 од Статутот.

Бројот на лицата со посебни права и одговорности кои се именувани од Управниот одбор кореспондира со организационата шема на банката.

18.3. Критериумите за независност на член на Надзорниот одбор и на Одборот за ревизија

Независните членови на Надзорниот одбор и на Одборот за ревизија на Банката не се вработени односно не се лица со посебни права и одговорности во Банката; не се акционери со квалификувано учество во Банката односно не застапуваат акционер со квалификувано учество во Банката; во последните три години не работеле во друштвото за ревизија кое во тој период вршело ревизија на работењето на Банката и во последните три години, немале материјален интерес или деловен однос со Банката во вредност која просечно годишно надминува 3.000.000 денари.

18.4. Дефинирање на материјалниот интерес и деловниот однос со Банката на органите на управување и надзор и другите органи на Банката

Кредитната изложеност на Банката кон лицата со посебни права и одговорности во Банката за над шест милиони денари ја одобрува Надзорниот Одбор.

Дирекцијата за управување со ризици/Дирекцијата за финансиско управување, планирање и известување до Надзорниот одбор на Банката редовно доставува извештај за вкупна кредитна изложеност кон акционерите на Банката како и извештај за вкупниот износ на одобрени кредити кон лицата со посебни права и одговорности во Банката.

Согласно законските прописи, лицата со посебни права и одговорности редовно на секои шест месеца, даваат изјава за постоење односно непостоење на судир на нивниот личен интерес и интересот на лицата поврзани со нив со интересот на Банката, а еднаш годишно потпишуваат Изјава за поврзаност со лица со посебни права и одговорности, акционери и кредитокорисници на Банката, што се доставуваат до НБРСМ.

Лицата со посебни права и одговорности не смеат да присуствуваат при разгледувањето и донесувањето на одлуки, да склучуваат договори или да вршат други деловни активности во случај да постои судир меѓу нивниот личен интерес и интересот на Банката. За постоењето на судир на интереси се дава писмена изјава и пред одржување на состанокот за разгледување и донесување на одлуки, склучување на договори или вршење на друга деловна активност. Писмената изјава се доставува до Надзорниот Одбор и до Управниот одбор на Банката и во неа се наведува основот од кој произлегува судирот меѓу личниот интерес и интересот на Банката.

18.5. Обврски и одговорности на членовите на Надзорниот и Управниот одбор на Банката

Обврските и одговорности на членовите на Надзорен Одбор

Надзорниот одбор ја има крајната одговорност за создавање услови за добро работење и управување на/со банката и за нејзината стабилност. Надзорниот одбор врши надзор над работењето на Управниот одбор, ги одобрува политиките за вршење на финансиски активности и го надгледува нивното спроведување.

Надзорниот одбор е одговорен да обезбеди добро работење, управување и стабилност и ефикасност на Банката и за навремено и точно финансиско известување на НБРСМ.

Согласно законските прописи и Статутот на Банката, Надзорниот одбор ги врши следните активности:

1. ја усвојува деловната политика на Банката и развојниот план;
2. го усвојува финансискиот план на Банката;
3. утврдува предлози на актите што ги донесува Собранието и ги извршува неговите акти;
4. разгледува и одобрува извештаи за работењето на Банката во текот на годината;

5. на Собранието му предлага одлука за употреба и распоредување на остварената добивка, односно за покривање на загубите;
6. усвојува политика за наградување, во согласност со деловната политика, развојниот план, финансискиот план и политиката за избегнување судир на интересите на банката, го следи системот на наградување и врши оценка дали е во согласност со политиката за наградување, културата на ризик и капацитетот за преземање ризици на Банката;
7. донесува и спроведува политика за начинот на избор, следење на работењето и на разрешување на членовите на надзорниот одбор, одборот за управување со ризици, одборот за ревизија и управниот одбор;
8. ги разгледува извештаите на супервизорската контрола, други извештаи доставени од НБРСМ, Управата за јавни приходи и други надлежни институции и предлага/превзема мерки и активности за надминување на утврдените неусогласености и слабости;
9. ја организира дирекција за внатрешна ревизија, ги именува и разрешува вработените во дирекцијата, го одобрува годишниот план на дирекцијата за внатрешна ревизија, ги усвојува политиката и процедурите за вршење на внатрешна ревизија и го разгледува извештајот на Управниот одбор за поставеноста и ефикасноста на системот на внатрешна контрола;
10. ја усвојува политиката за сигурност на информативниот систем, врши оценка на нејзината адекватност најмалку еднаш годишно од аспект на настанатите промени во организациската структура и промените во информативниот систем во банката и ја следи ефикасноста на процесот за управување со информативниот систем преку анализа на резултатите од тестирањето на воспоставените сигурносни контроли во информативниот систем;
11. ги усвојува политиките за управување со ризици на Банката; врши оценка на системите на управување со ризиците, утврдува краткорочни и долгорочни стратегии за управување со одделните видови ризици на кои е изложена;
12. ги именува и разрешува членовите на Одборот за ревизија;
13. ги именува и разрешува членовите на Управниот одбор;
14. ги именува и разрешува членовите на Одборот за управување со ризици;
15. Го следи работењето на Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија и Директорите на самостојните дирекции со контролна функција;
16. Го одобрува предлогот на Управниот одбор за именување и разрешување на Директорите на Дирекцијата за управување со ризици, Дирекцијата за усогласеност со прописи и СППиФТ и Дирекцијата за внатрешна контрола;
17. ја одобрува годишната сметка и финансиските извештаи на банката;
18. ги разгледува извештаите на Управниот одбор, врши оценка на работењето на Управниот одбор и предлага евентуално наградување или други мерки за Управниот одбор;
19. ги разгледува извештаите на Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија, лицето за контрола на усогласеноста на работењето на Банката со прописите и Дирекцијата за внатрешна ревизија;
20. го одобрува стекнувањето на капитални делови и купувањето на хартии од вредност, поголеми од 5% од сопствените средства на Банката, освен купување на хартии од вредност издадени од НБРСМ и од Република Северна Македонија;
21. со посебен акт го определува начинот и условите за издавање на финансиски деривати;
22. Одобрува кредитна изложеност кон физички или правни лица или целосна изложеност кон поврзани физички или правни лица од над 20 % од сопствените средства на Банката;
23. Ги определува надлежностите и лимитите за кредитните изложености кои се одобруваат во рамките на Кредитниот одбор на Банката и Одборот за управување со ризици;
24. одобрува трансакции со поврзани лица со Банката во износ од над 6.000.000 денари, го разгледува извештајот за трансакции со поврзани лица со Банката како и извештајот за вкупниот износ на одобрени кредити и на другите облици на изложеност на/кон другите вработени во Банката;
25. одлучува за отпис на проблематични побарувања;
26. го одобрува предлогот на Одборот за ревизија за назначување на Друштвото за ревизија и предлогот за раскинување на договорот со друштвото за ревизија и е одговорен за обезбедување на соодветна ревизија;
27. на Собранието му поднесува извештај за работењето;
28. свикнува седници на Собранието и го предлага дневниот ред;
29. одобрува издавање на хартии од вредност, освен акции;
30. на Собранието му предлага издавање на акции;
31. одлучува за купување или отуѓување на недвижности, чија висина не го надминува износот од 50% од гарантниот капитал на Банката и го овластува Управниот одбор за нивно спроведување;

32. одлучува за основање на претставништва, филијали и подружници во странство и за вложување во други правни лица во земјата и во странство;
33. се грижи за проектирање на ликвидноста на Банката и презема мерки за нејзино одржување;
34. одлучува за внатрешна организациона поставеност и структура на Банката и нејзина промена (организациона шема) како и за отварање и затварање на филијали, експозитури и други организациони форми на Банката;
35. формира одбори и комисии заради извршување или проучување на одредени прашања од работата на Банката;
36. донесува општи акти за работата на Банката и од работниот однос;
37. одлучува во втор степен по приговори на одлуки од Управниот одбор на Банката и врши преиспитување на сопствените одлуки;
38. назначува и разрешува членови на Кредитниот одбор на Банката;
39. ги разгледува извештаите за реструктурирани побарувања и за побарувања кај кои е извршено продолжување на рокот на достасување;
40. го одобрува предлогот на Управниот одбор за свикување на собрание и дава мислење до Управниот одбор за свикување на собрание по иницијатива на акционерите;
41. го одобрува актот на Управниот одбор со кој се уредува застапувањето и потпишувањето на актите на Банката;
42. ја усвојува политиката за избегнување судир на интересите со која се идентификуваат можните судири на интереси и мерките и активностите за нивно спречување;
43. ја одобрува Програмата за спречување на корупција;
44. го усвојува етичкиот кодекс на Банката;
45. го усвојува Кодексот за корпоративно управување;
46. ја одобрува Политиката за постојано и ефикасно спроведување на контрола на усогласеност на работењето на Банката со прописите;
47. ја одобрува Политиката за објавување на извештаи и податоци од страна на банката;
48. Го следи спроведувањето на Правилникот за заштитено внатрешно пријавување и еднаш годишно го разгледува извештајот за заштитено внатрешно пријавување;
49. ги разгледува извештаите за профилот на ризичност на Банката, ги одобрува лимитите на изложеност на одделни видови ризици и одобрува воведување на нови ризици кои имаат значајно влијание врз профилот на ризичност на Банката;
50. Го разгледува извештајот за трансакциите со поврзани лица со Банката и износот на одобрени кредити и на други облици на изложеност на/кон лицата со посебни права и одговорности;
51. Засновање залог или било какво оптеретување на кој и да е дел од имотот на Банката како обезбедување за каков и да е долг во износ поголем од 250.000 евра;
52. Овозможува неограничен пристап до членовите на Надзорниот одбор на банката на Директорите на самостојните дирекции со контролна функција заради известување за значајните слабости, недостатоци или ризици коишто ги идентификувале при вршењето на нивните функции;
53. Го утврдува прифатливото ниво на ризик заедно со Управниот одбор;
54. врши и други работи определени со Статутот, другите општи акти на Банката, Законот и подзаконската регулатива што не се во надлежност на Собранието.

Надзорниот одбор е должен да ја оценува соодветноста на интерните акти коишто ги усвоил и да врши нивно редовно ревидирање по предлог на носителите на конкретните интерни акти.

Надзорниот одбор најмалку еднаш годишно врши оценка на сопствената работа од аспект на поединечните членови и колективно и за тоа го известува Собранието на Банката.

Обврските и одговорности на членовите на Управен Одбор

Основните обврски и одговорности на Управниот Одбор се раководење, преставување и застапување на Банката, воспоставување на адекватни системи на организација и контрола особено во насока на јасно разграничување на одговорностите на врвниот и средниот менаџмент на банката; екипирање на банката; грижа за континуирана обука на кадарот во Банката; воспоставување на јасно дефинирани линии на известување; делегирање на овластувањата; поделба на одговорностите; дефинирање на протоколот на информации во банката.

Понатаму, Управниот Одбор ги именува и разрешува останатите членови на менаџерскиот тим согласно со Статутот на Банката, ги извршува одлуките на Собранието и на Надзорниот Одбор на Банката и сл.

Согласно законските прописи и Статутот на Банката, Управниот Одбор на Банката ги врши следните активности:

1. Управува со Банката;
2. Ја претставува Банката;
3. Ги извршува Одлуките на Собранието и на Надзорниот Одбор на Банката, односно се грижи за нивно целисходно спроведување;
4. донесува и спроведува политика за начинот на избор, следење на работењето и на разрешување на лица со посебни права и одговорности, освен за членовите на надзорниот одбор, одборот за управување со ризици, одборот за ревизија и управниот одбор;
5. Покренува иницијативи и дава предлози за унапредување на работењето на Банката;
6. Именува и разрешува лица со посебни права и одговорности, доколку со Закон или Статутот поинаку не е пропишано;
7. Одлучува по предлог на Надзорниот одбор за преземање соодветни мерки и/или разрешување на Директорите на самостојни дирекции со контролна функција, доколку тие не се придржуваат кон корпоративната култура и вредности, прифатливо ниво на ризици и култура на ризик;*
8. Донесува Одлука за прием и престанок на работен однос на вработени во Банката;
9. Донесува Одлука за распоредување или прераспоредување на вработените на одредени работни места во рамките на организационите единици на Банката;
10. Изготвува деловна политика и развоен план на Банката;
11. Изготвува финансиски план на Банката;
12. Изготвува политика на сигурност на информативниот систем на Банката;
13. Изготвува Годишен извештај за работењето на Банката и го доставува до Надзорниот Одбор;
14. Редовно го информира Надзорниот одбор за сите активности и промени во работењето коишто се значајни за надлежностите на Надзорниот одбор;
15. Донесува одлука за закуп на недвижности или опрема за потребите на Банката;
16. Дава согласност за прифаќање на присилно порамнување во стечајна постапка против должници на Банката и за покренување на стечајна постапка против истите;
17. Изготвува етички кодекс на Банката;
18. Одлучува за релокација на филијали, експозитури и други организациони форми на Банката и преиначување на експозитури во филијала и обратно за што на првата наредна седница задолжително го известува Надзорниот Одбор;
19. Предлага основање на претставништва, филијали и подружници во странство;
20. го усвојува извештајот за пописот на средствата и на изворите на средствата;
21. Донесува акти за систематизација во Банката;
22. Врши и е одговорен и за други работи од значење за работењето на Банката, согласно Закон и прописи, освен оние кои се во исклучителна надлежност на другите органи на Банката.

*Точката не е применлива при разрешување на Директорот на Дирекцијата за внатрешна ревизија согласно Решението на НБРСМ од 30.04.2019 со број 15-6680/5.

Управниот Одбор на Банката го известува Надзорниот Одбор за своето работење најмалку еднаш квартално.

Информации за членства во други органи на надзор и/или управување на Членовите на надзорниот одбор, Одборот за управување со ризиците, Одборот за ревизија и Управниот одбор

Согласно податоците со кои располага Банката, член на органот Одбор за управување со ризиците г-дин Беркан Имери, членува во надзорен одбор на Халк Осигурување како неизвршен член, а г-ѓа Дерја Хамза Сефери која е член на Одборот за ризици е неизвршен член на одборот на директори на Монтенегроберза АД Подгорица. Членот на Одбор за ревизија г-дин Ненад Рангеловиќ е оснвач/сопственик/управител во Друштво за изнајмување на деловен простор ПРОИНТ ДООЕЛ Скопје, и содружник/управител во следните правни субјекти: Друштво за ревизија, сметководство и консалтинг Н-П-КОНСАЛТИНГ ДООЕЛ Скопје и Друштво за ревизија МАЗАРС Ревизија ДОО Скопје. Членот на Надзорниот одбор Г-дин Осман Арслан е Претседател на Надзорен Одбор во Халк Банка Белград, додека исто така Г-ѓа Билјана Ангелова која е независен член во Надзорниот одбор, е назначена на позиција Проректор за финансии, инвестиции и развој при Универзитетот Св.Кирил и Методиј, Скопје. Г-дин Владимир Давчев кој е член во Одборот за управување со ризици е овластено лице во Здружение на граѓани БАЛКАН ИДЕА Скопје.

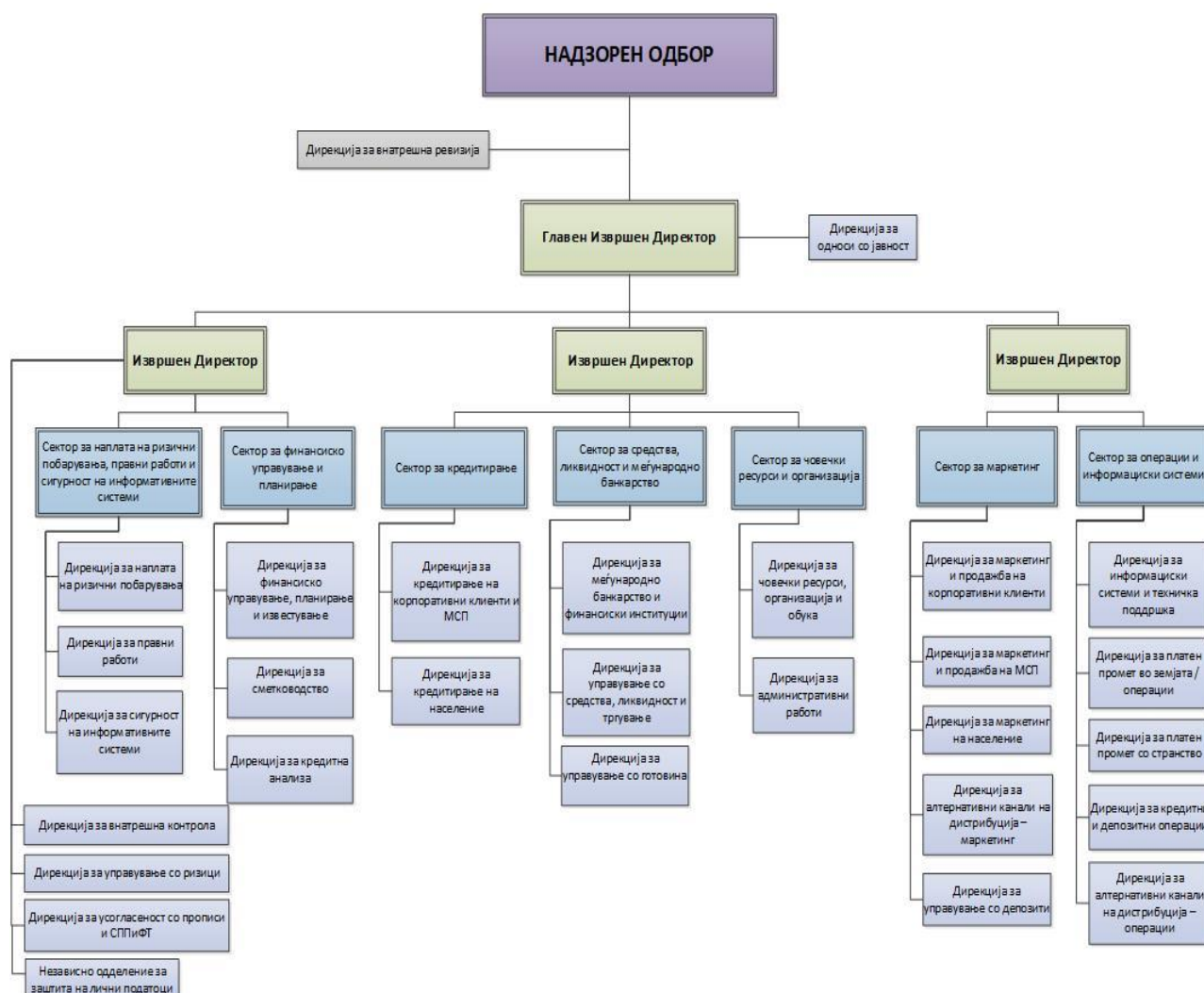
Информации и податоци за организациската структура на Банката

Согласно Статутот на Банката, заради ефикасно извршување на работите, Банката е организирана во организациони делови: сектори, дирекции, одделенија и други организациони форми. Заради вршење на дејности и работи од предметот на работење на Банката надвор од нејзиното седиште, може да се основаат филијали, експозитури и други организациони форми предвидени со акти на Банката.

Во моментот Банката има вкупно 45 филијали и експозитури во следните градови: Скопје, Битола, Прилеп, Струмица, Неготино, Свети Николе, Гевгелија, Ресен, Куманово, Гостивар, Штип, Тетово, Охрид, Струга, Кочани, Велес, Кавадарци, Кичево, Радовиш и Дебар.

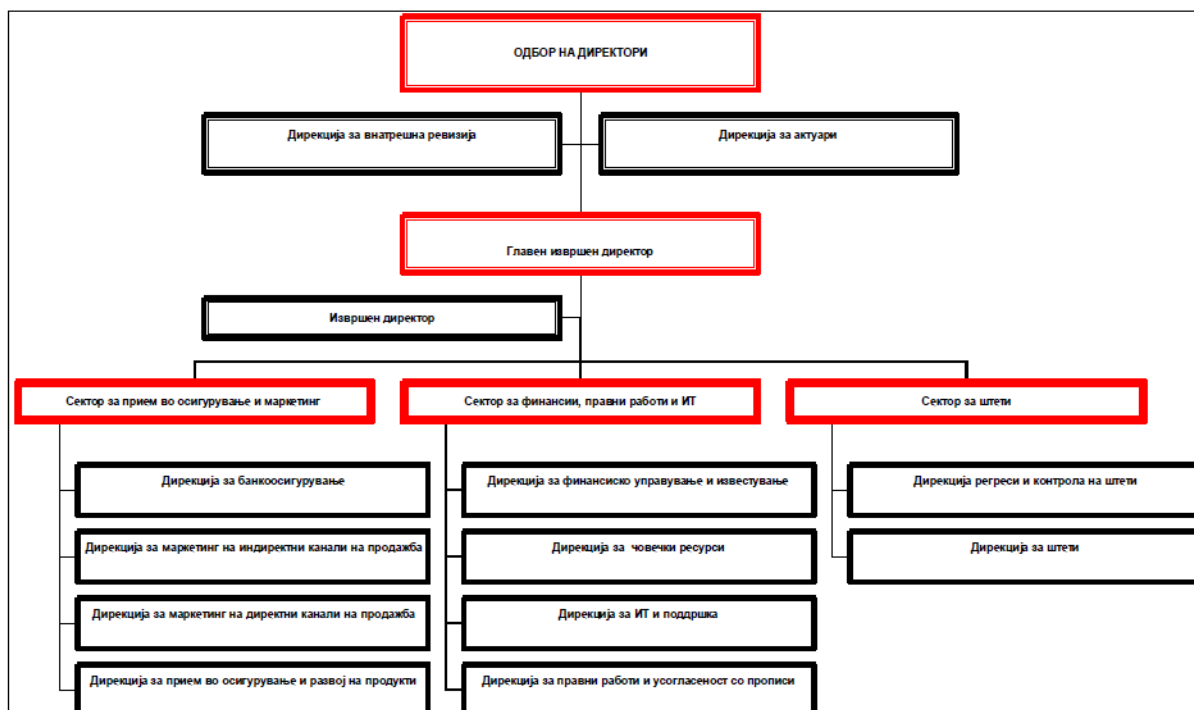
Организационата шема на Банката како и мрежата на филијали и експозитури е објавена и редовно се ажурира на веб страната на Банката.

Постоечката организациона шема на Банката е дадена во прилог подолу.

Во прилог исто така организационата структура на ХАЛК ОСИГУРУВАЊЕ, кое е во 100% сопственост на ХАЛКБАНК АД Скопје.

Информации и податоци поврзани со примената на Кодексот за корпоративно управување на Банката

Банката со Одлука на Надзорен одбор од 20.09.2018 г. усвои Кодекс на корпоративно управување кој ги опфаќа правилата на управување со Банката и правилата за надзор и управување, а соодветни измени и дополнувања се направени на 17.12.2019 година. Предмет на Кодексот на корпоративно уредување на Банката се постапката на свикување и одржување на Собрание на акционери, соработката меѓу Надзорниот и Управниот одбор, доставувањето на информации и документи од Управниот Одбор до Надзорниот одбор, обврските и одговорностите на Надзорниот одбор, Управниот одбор и другите органи и начинот на нивната работа, критериумите и правилата за именување членови на Надзорниот одбор и за начинот на нивното наградување, критериумите и правилата за именување членови на Управниот одбор на банката, членови на Одборот за ревизија, членови на Одборот за управување со ризиците и на останатите органи во Банката, воспоставување на ефикасни системи на внатрешна контрола како и ефикасно спроведување на функцијата на внатрешната и надворешна ревизија, контрола на усогласеноста на работењето на банката со прописите, функцијата на интегрирано управување со ризиците и други елементи кои се регулирани со Кодексот.

Во корпоративното управување Банката во целост е усогласена со горенаведените одредби и принципи како и начелата на Кодексот на корпоративно управување и релевантните законски прописи.

Информации и податоци за политиката на Банката за спречување судир на интереси

Банката со Одлука на Надзорниот одбор од 20.09.2018 година има усвоено Политика за избегнување на судир на интереси која ги дава насоките на органите на управување и на вработените за детерминирање на судирот на интереси, начинот на идентификување и негово следење. Со Политиката, се предвидуваат мерки и активности кои се преземаат во случај на постоење судир на интереси.

Лицата со посебни права и одговорности во рамките своите надлежности и одговорности, определени со Законот за Банки, Статутот на Банката, Одлуката за правила за добро корпоративно управување во банка, актот за внатрешна организација и систематизација и Договорот за вработување не смеат да дозволат постоењето на судир на интереси да влијае врз вршењето на нивните одговорности.

Согласно Законот за Банките, Лицата со посебни права и одговорности редовно, на секои шест месеци доставуваат писмена изјава за постоење или непостоење судир на нивниот личен интерес со интересот на Банката.

При извршување на своите надлежности и одговорности, Лицата со посебни права и одговорности потребно е да обезбедат сигурно и стабилно управување со Банката.

Лицата со посебни права и одговорности не смеат да присуствуваат при разгледувањето и донесувањето на одлуки, да склучуваат договори или да вршат други деловни активности во случај да постои судир меѓу нивниот личен интерес и интересот на Банката. За постоењето на судир на интереси се дава писмена изјава и пред одржување на состанокот за разгледување и донесување на одлуки, склучување на договори или вршење на друга деловна активност.

Писмената изјава се доставува до Надзорниот Одбор и до Управниот одбор на Банката и во неа се наведува основот од кој произлегува судирот меѓу личниот интерес и интересот на Банката. Надлежниот орган е должен да ги испита околностите и да донесе одлука во рамките на своите надлежности по поднесената изјава и доколку е потребно до повисокиот орган да поднесе предлог за донесување на одлука.

Информации и податоци за спроведување на Политиката на наградување на Банката

Политиката на наградување на Халкбанк АД Скопје е една од клучните политики во системот кој ги дефинира стратегиите на Банката во делот на управувањето со човечките ресурси која дава рамка за адекватно и транспарентно наградување на вработените низ призмата на остварување на предвидените резултати.

Целта на политиката е да го поддржи кариерниот развој на вработените и да овозможи систем на мотивација на постигнување на предвидените цели, градење на лојалност кон брендот преку креирање на средина во која вработените долгорочно ќе ги чувствуваат придобивките од нивниот ангажман, а соодветното наградување како правично и транспарентно.

Освен тоа, Политиката на наградување треба да и овозможи на Банката конкурентна позиција на пазарот на труд не само во поглед на аквизиција на квалитетни кадри, туку и намалување на флукуацијата и градење на потенцијал за иден интересен кариерен развој како дополнителна мотивација на вработените и градење на позитивна корпоративна култура.

Политиката на наградување е заснована на Одлуката за правилата за добро корпоративно управување, Упатствата на европското надзорно тело за банкарство за политиките за правични примања како и генералните принципи кои произлегуваат од Политиката за наградување на ХАЛК БАНКАСИ АШ Турција како мнозински акционер на ХАЛКБАНК АД Скопје.

Согласно наведените акти од кои произлегува Политиката и обврските кои произлегуваат од неа како дел од задолжителните активности во текот на 2022 година истата беше ревидирана, усогласена согласно наодите и препораките од редовната ревизија извршена од Дирекцијата за внатрешна ревизија и усвоена од страна на Надзорниот одбор на Банката.

Исто така, во согласност со Одлуката за правилата за добро корпоративно управување, Политиката за наградување беше предмет на разгледување од страна на Одборот за управување со ризиците и беше утврдено дека системот за наградување кој е дефиниран во Политиката за наградување не ја загрозува солвентната, ликвидносната и профитабилната позиција на Банката.

Основните начела на Политиката за наградување на Банката претставуваат рамка која важи за сите вработени во банката, како и за лицата именувани како лица со посебни права и одговорности.

Во делот на листата на лица со посебни права и одговорности влегуваат:

- Членовите на Надзорниот одбор
- Членовите на Одборот за ревизија
- Управниот одбор
- Одборот за управување со ризици
- Директори на Сектори, Дирекции и Филијали

По однос на лицата со посебни права и одговорности како и останатите вработени во Банката во 2022 година следниве надоместоци:

ПОДАТОЦИ ЗА ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ СОГЛАСНО ПОЛИТИКАТА ЗА НАГРАДУВАЊЕ							
Структура на лица (групи)	Фиксен дел		Варијабилен дел		Вкупно		Сооднос фиксен/варијабилен дел
	Износ	бр. на лица	Износ	бр. на лица	Износ	бр. на лица	
Надзорен одбор	6.900.674	7	-	-	6.900.674	7	1:1
Одбор за ревизија	81.985	1	-	-	81.985	1	1:1
Управен одбор	28.600.189	4	4.158.579	4	32.758.768	4	6,9:1
Останати лица со посебни права и одговорности	146.272.429	76	22.976.670	75	169.249.099	76	6,4:1
Останати вработени	488.833.204	684	73.743.427	582	562.576.631	684	6,6:1
Вкупно	670.688.481	772	100.878.676	661	771.567.157	772	6,6:1

Структура на лица по износ	Фиксен дел	Бр. на лица	Варијабилен дел	Бр. на лица	Вкупно	Бр. на лица
	Од 0 до 500.000 ден	144	Под 90.000 ден	149	Од 0 до 500.000 ден	125
	500.001 - 1.000.000 ден	410	90.001 - 180.000 ден	361	Од 500.001 до 1.500.000 ден	556
	Над 1.000.000 ден	218	Над 180.000 ден	151	Над 1.500.000 ден	91
Вкупно		772		661		772

Структура на лица по износ	Фиксен дел	%	Варијабилен дел	%	Вкупно	%
	Од 0 до 500.000 ден	18,65	Под 90.000 ден	22,54	Од 0 до 500.000 ден	16,19
	500.001 - 1.000.000 ден	53,11	90.001 - 180.000 ден	54,61	Од 500.001 до 1.500.000 ден	72,0
	Над 1.000.000 ден	28,24	Над 180.000 ден	22,84	Над 1.500.000 ден	11,79
Вкупно		100,00		100,00		100,00

Во однос на структурата на примањата во фиксен надоместок спаѓаат: основната бруто плата на вработениот и сите надоместоци во бруто износ кои произлегуваат од работниот однос и од Законот за работни односи како што се: патни трошоци за работно место надвор од местото на живеење, отпремнини, регрес за годишен одмор и други трансфери кои имаат карактер на фиксни исплати.

Во варијабилниот надоместок спаѓаат оние надоместоци кои не се сметаат за фиксни како што се: бруто исплати за деловна успешност, награди поврзани со резултати постигнати од промоција и продажба на одреден производ или услуга и слично.

Информации за користење на услуги од надворешни лица коишто се значајни за целокупното работење на Банката

Согласно *Одлуката за управување со ризиците* на НБРМ, Банката има пишана Политика за користење услуги од надворешни лица, и поврзани документи со неа како што се: Процедура за оценка на добавувачи, Процедура за набавка на средства и услуги, Процедура за управување со трети страни. Политиката и процедурите за управување со ризикот од користење на услуги од надворешни лица (аутсорсинг) претставува документ со кој се регулира следењето и контролата на изложеноста на Банката на ризикот од аутсорсинг, односно активно управување со истиот, со цел намалување на овој ризик на прифатливо ниво кое може да се контролира и што ќе овозможи на Банката зголемување на профитот, а истовремено намалување на ризикот. Политиката ги дефинира методите и начините на следење и контролирање на ризиците од користење услуги од надворешни лица, процената на ризикот од аутсорсинг, организационата поставеност на Банката и соодветните одговорности во оваа област.

Согласно со Договорот за соработка помеѓу АД Пошта на Северна Македонија и Халкбанк АД Скопје Банката користи друштво за помошни услуги коешто обработува финансиски трансакции или чува податоци за главната банкарска апликација.

Со Договорот за соработка помеѓу АД Пошта на Северна Македонија и Халкбанк АД Скопје се реализираат следниве услуги:

Готовински платен промет за физички и правни лица за интерни и екстерни плаќања кој е во целост воведен, овозможувајќи ги следните услуги:

Готовински трансакции - УПЛАТА

- Образец ПП10 – наплата на сметки [фактури-режиски трошоци-резиденти];
- Образец ПП10 - физички лица [случајни минувачи-резиденти] како инструмент се користи за плаќање на обврски од страна на физички лица кои не вршат регистрирана дејност, за уплата на готови пари во полза на;
  - сопствена сметка во ХАЛКБАНК АД Скопје,
  - сопствена сметка во друга Банка,
  - туѓа сметка на физичко/правно лице во ХАЛКБАНК АД Скопје,
  - туѓа сметка на физичко/правно лице во друга Банка,
- Образец ПП50 - физички лица [случајни минувачи-резиденти/нерезиденти] како инструмент се користи за наплата на јавни приходи од страна на физички лица резиденти/нерезиденти кои не вршат регистрирана дејност.
- Образец ПП10 – за правни лица-резиденти се користи за уплата во готово на сопствена сметка од дневен пазар, поврат на средства на сопствена сметка и други уплати за неспомнати трошоци.

Готовински трансакции – ИСПЛАТА

- Налог за исплата на готовина (образец ПП40) - за правни и физички лица [резиденти], како инструмент се користи за:
  - исплата на готовина од сопствена сметка во ХАЛКБАНК А.Д. Скопје на правни лица;
  - исплата на готовина од сопствена сметка во ХАЛКБАНК А.Д. Скопје на физички лица и пензии преку Пошта на домашна адреса;

Безготовинскиот платен промет за физички и правни лица за интерни и екстерни плаќања е во целост воведен овозможени се следните услуги:

- Образец ПП30 – за правни и физички лица [резиденти];
- Образец ПП50 – за правни и физички лица [резиденти];
- Образец ПП53 – за правни и физички лица [резиденти];

Во делот на други услуги според Договорот воведени се следните услуги:

- Исплата на пензија и социјални права на домашна адреса;
- Уплата за јавни приходи и режиски трошоци со платежна картичка- физички лица;
- Повлекување на готовина на ПОС терминал

Внатрешната ревизија на активностите за управувањето со ризикот од користење на услуги од надворешни лица се врши согласно годишниот план на Дирекцијата за внатрешна ревизија.

Потпишано во име на ХАЛК БАНКА АД Скопје

Г-ѓа Елена Маленкова

Г-дин Беркан Имери

Д-р Билал Суџубаши
Главен Извршен
Директор

Г-дин Томче Тасевски
Извршен Директор

Г-ѓа Букет Геречџи
Извршен Директор

Г-дин Турхан Адеми
Извршен Директор

A handwritten signature in blue ink, likely belonging to one of the directors mentioned in the text above.